

Załącznik do uchwały nr 2 z dnia 12 października 2015 roku

Plan Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

12 październik 2015

PODSEKRETARZ STANU

Tadeusz Nalewajk
Tadeusz Nalewajk

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:
Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

SPIS TREŚCI

Wykaz użytych skrótów i definicji.....	4
Podstawy prawne i dokumenty strategiczne.....	5
1. WPROWADZENIE	7
1.1 Informacje ogólne.....	7
1.2 Struktury niezbędne do prowadzenia Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.....	8
1.3 Sieć na rzecz Innowacji w Rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR).....	9
1.4 Plan Działania ksow 2014-2020 i dwuletnie plany operacyjne.....	10
1.5 Grupa robocza ds. KSOW i wojewódzkie grupy robocze.....	10
2. PRIORYTETY PROGRAMU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH 2014-2020, CELE KSOW I DZIAŁANIA KSOW	11
2.1 Priorytety PROW 2014-2020.....	11
2.2 Cele KSOW	11
2.3 Działania KSOW	12
3. KRYTERIA I SPOSÓB WYBORU OPERACJI DO DWULETNIICH PLANÓW OPERACYJNYCH ORAZ SPOSÓB WYBORU PODMIOTÓW REALIZUJĄCYCH TE OPERACJE.....	23
3.1 Informacje ogólne.....	23
3.2 Dwuletni Plan Operacyjny 2014-2015.....	24
3.3 Dwuletnie Plan Operacyjne od 2016 roku	26
3.4 Kryteria i sposób oceny zgłoszonych operacji do realizacji w planie operacyjnym Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w zakresie SIR.....	32
4. INDYKATYWNY BUDŻET ZE WSKAZANIEM SZACUNKOWYCH KWOT I ŁĄCZNEJ WARTOŚCI REALIZACJI DZIAŁAŃ (w Euro)	39
5. HARMONOGRAM	48
6. SPRAWOZDAWCZOŚĆ I MONITORING.....	49
6.1. Opis systemu monitorowania, sprawozdawczości i oceny.....	49
6.2 Sprawozdawczość.....	56
6.3 Ewaluacja i ocena KSOW	57
7. PLAN KOMUNIKACYJNY	58
7.1. Podmioty odpowiedzialne za zapewnienie realizacji działań informacyjno-promocyjnych PROW.....	58
7.2. Podział zadań.....	59

7.3. Cele	60
7.4. Działania informacyjno-promocyjne oraz sposób ich realizacji	60
7.5. Kategorie grup docelowych	64
7.6. Kryteria i sposób oceny operacji w ramach Planu Komunikacyjnego	65

WYKAZ UŻYTYCH SKRÓTÓW I DEFINICJI

UE - Unia Europejska

KE - Komisja Europejska

IZ - Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020

MRiRW - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

BPT – Biuro Pomocy Technicznej

ARiMR – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

ARR – Agencja Rynku Rolnego

CDR – Centrum Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Brwinowie

WODR – Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego

FAPA – Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa

LGD – Lokalne Grupy Działania

ESROW - Europejska Sieć na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

EPI - Sieć Europejskiego Partnerstwa na rzecz Innowacji

KSOW/Sieć - Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich

SIR – Sieć na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich

WPR – Wspólna Polityka Rolna

EFROW - Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

PROW 2014-2020/PROW - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

rozporządzenie 1303/2013 - rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006;

rozporządzenie 1305/2013 - rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005

rozporządzenie 808/2014- rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 808/2014 z dnia 17 lipca 2014 r. ustanawiającego zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFROW)

Strategia Komunikacji PROW 2014-2020 – dokument strategiczny zapewniający realizację działań komunikacyjnych PROW 2014-2020, opracowany na podstawie art. 66 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1305/2013

plan działania KSOW 2014-2020 – dokument zapewniający realizację działań KSOW, opracowywany na podstawie art. 54 ust. 3 lit. b rozporządzenia nr 1305/2013

plan komunikacyjny PROW 2014-2020 – element planu działania KSOW realizowanego na podstawie dwuletnich planów operacyjnych

dwuletni plan operacyjny – jeden z pięciu dwuletnich planów, na podstawie których realizowane są zadania określone w planie działania KSOW 2014-2020;

plan komunikacyjny – plan wykonawczy dla planu komunikacyjnego PROW 2014-2020 obejmujący okres danego planu operacyjnego;

operacja – operacja w rozumieniu art. 2 pkt 9 rozporządzenia nr 1303/2013

beneficjent – beneficjent w rozumieniu art. 2 pkt 10 rozporządzenia nr 1303/2013

podmioty wdrażające PROW 2014-2020 – podmioty zaangażowane w realizację Planu Komunikacyjnego PROW 2014-2020 i prowadzące działania informacyjno-promocyjne PROW 2014-2020, określone w planie komunikacyjnym: MRiRW, ARiMR, ARR, samorządy województw oraz podmiot, który będzie wdrażał działania „Transfer wiedzy i działalność informacyjna” oraz „Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i usługi z zakresu zastępstw”

PODSTAWY PRAWNE I DOKUMENTY STRATEGICZNE

Podstawę prawną do stworzenia Planu Działania KSOW na lata 2014-2020 stanowią:

1. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005.
2. Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 808/2014 z dnia 17 lipca 2014 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez EFRROW.
3. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020).
4. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 roku o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.
5. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie upoważnienia Fundacji Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA, której jedynym fundatorem jest Skarb Państwa, do pełnienia funkcji jednostki centralnej krajowej sieci obszarów wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.
6. Uchwały zarządów województw w sprawie powołania wojewódzkich grup roboczych.

7. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie funkcjonowania krajowej sieci obszarów wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.
8. Zarządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie powołania Grupy Roboczej do spraw Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

oraz projektowane:

9. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy technicznej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.
10. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie określenia wysokości limitów środków dostępnych w ramach pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

1. WPROWADZENIE

1.1 INFORMACJE OGÓLNE

Doświadczenia płynące z funkcjonowania w Polsce Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w latach 2007-2013 pokazały, że dobrze działająca sieć służy prawidłowemu przepływowi informacji pomiędzy instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w realizację różnych przedsięwzięć na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. KSOW stała się forum aktywnej wymiany wiedzy o dobrych praktykach i doświadczeniach we wdrażaniu programów i projektów służących zrównoważonemu rozwojowi obszarów wiejskich. Sieć wspierała również administrację rządową i samorządową w realizacji zadań z zakresu rolnictwa i obszarów wiejskich.

W latach 2014-2020, KSOW wspierać będzie wdrażanie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020) na różnych etapach jego realizacji. Podstawą wdrażania KSOW będzie plan działania na lata 2014-2020. Wykonywany on będzie przez dwuletnie plany operacyjne.

W ramach KSOW utworzona zostanie również Sieć na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR).

Ponadto w okresie programowania na lata 2014-2020 KSOW obejmuje również działania informacyjno-promocyjne ujęte w Planie Komunikacyjnym.

W ramach KSOW realizowane będą również przedsięwzięcia i aktywności inicjowane przez podmioty działające na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, działające na wsi, które interesują się zmianami zachodzącymi we Wspólnej Polityce Rolnej. Sieć umożliwi im wymianę informacji, wiedzy i doświadczeń w tym zakresie. Dodatkowo w ramach KSOW podmioty te będą mogły nawiązać współpracę i wymienić się wiedzą i doświadczeniami z partnerami z innych państw członkowskich UE oraz z podmiotami zainteresowanymi taką wymianą z państw trzecich.

KSOW przyczyni się również do pozyskiwania i upowszechniania, w oparciu o potencjał i efekty pracy SIR, informacji o innowacyjnych rozwiązaniach i dobrych praktykach w rolnictwie i przetwórstwie rolno-spożywczym. W okresie 2014-2020 wykorzystane zostanie szereg narzędzi i mechanizmów w celu skutecznego angażowania partnerów i interesariuszy w funkcjonowanie sieci, tak aby wszyscy aktywnie uczestniczyli w jej działaniach i w konsekwencji posiadali realny wpływ na przemiany zachodzące na obszarach wiejskich.

KSOW współpracuje z Komitetem Monitorującym PROW 2014-2020, w tym poprzez wymianę informacji z zakresu realizacji poszczególnych działań Programu pomiędzy członkami Komitetu i partnerami sieci.

W ramach działalności KSOW funkcjonował będzie portal internetowy, który jest narzędziem służącym do efektywnego i szybkiego przekazywania informacji i wiedzy na temat rozwoju obszarów wiejskich w Polsce i w Europie oraz budowania sieci kontaktów pomiędzy partnerami sieci i innymi podmiotami zaangażowanymi w działania na rzecz rozwoju wsi.

1.2 STRUKTURY NIEZBĘDNE DO PROWADZENIA KRAJOWEJ SIECI OBSZARÓW WIEJSKICH

KSOW ma charakter otwarty. Zadaniem KSOW będzie skupianie wszystkich podmiotów zaangażowanych w rozwój obszarów wiejskich, w tym instytucji i organizacji pozarządowych oraz struktur administracji rządowej i samorządowej. W Polsce będą to struktury administracyjne (na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym) oraz zainteresowane podmioty, które przyczyniają się do rozwoju obszarów wiejskich oraz mają w sposób bezpośredni lub pośredni wpływ na lepsze wykorzystanie instrumentów Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).

Strukturę KSOW tworzą: jednostka centralna oraz jednostki regionalne, Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego, wojewódzkie grupy robocze i Grupa Robocza ds. KSOW.

Funkcję jednostki centralnej KSOW pełni Instytucja Zarządzająca, czyli Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, który zgodnie z przepisami krajowymi upoważnił Fundację Pomocy dla Rolnictwa FAPA w drodze rozporządzenia do wykonywania zadań tej jednostki.

Jednostki regionalne umiejscowione są w samorządach województw.

Ponadto, w działania sieci zaangażowane będą, oprócz instytucji zarządzającej i wymienionych wyżej podmiotów, również Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Agencja Rynku Rolnego, partnerzy spoza administracji rządowej i samorządowej, a także podmioty, którym samorządy powierzą wykonywanie zadań jednostek regionalnych.

Zgodnie z art. 66 ust. 1, lit. c rozporządzenia 1305/2013, za zapewnienie reklamy i promocji programu odpowiada MRiRW jako IZ, która przygotowuje Strategię Komunikacji PROW 2014-2020, zgodnie z przepisami rozporządzenia 808/2014 i przedkłada ją Komitetowi Monitorującemu PROW 2014-2020.

Komórką organizacyjną w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi odpowiedzialną za koordynację wykonywania zadań IZ oraz wykonywanie zadań IZ jest Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich, natomiast za KSOW, w tym za opracowanie oraz wdrożenie, we współpracy z podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań informacyjnych i promocyjnych Strategii komunikacji PROW 2014-2020, odpowiedzialne jest Biuro Pomocy Technicznej. Biuro odpowiada za zapewnienie spójności planów operacyjnych i harmonogramów działań informacyjno-promocyjnych dotyczących PROW 2014-2020 oraz monitorowanie ich realizacji.

Międzynarodowy wymiar KSOW zapewnia przede wszystkim współpraca z Europejską Siecią Obszarów Wiejskich (ESOW).

W ramach KSOW prowadzona będzie współpraca z sieciami państw członkowskich działającymi na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Jednocześnie utrzymywane będą kontakty z władzami i organizacjami o znaczeniu międzynarodowym, zaangażowanymi w rozwój obszarów wiejskich oraz wykazującymi szczególne zainteresowanie działaniami KSOW, przede wszystkim w celu ułatwienia wymiany doświadczeń oraz dobrych praktyk.

1.3 SIEĆ NA RZECZ INNOWACJI W ROLNICTWIE I NA OBSZARACH WIEJSKICH (SIR)

Komisja Europejska, w ramach strategii Europa 2020, podkreśla istotną rolę badań i innowacyjności w przygotowaniach UE do wyzwań przyszłości.

Do realizacji Strategii Europa 2020 przyczyniać się ma realizacja sześciu priorytetów rozwoju obszarów wiejskich oraz celów przekrojowych w zakresie innowacyjności, środowiska oraz łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do nich.

W celu wsparcia innowacji w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich, w ramach KSOW tworzona jest **Sieć na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR)**.

Realizacji celu SIR służyć będą następujące cele szczegółowe:

1. Ułatwianie tworzenia oraz funkcjonowania sieci kontaktów pomiędzy rolnikami, podmiotami doradczymi, jednostkami naukowymi, przedsiębiorcami sektora rolno-spożywczego oraz pozostałymi podmiotami zainteresowanymi wdrażaniem innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich.
2. Ułatwianie wymiany wiedzy fachowej oraz dobrych praktyk w zakresie wdrażania innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich.
3. Wsparcie tworzenia i organizacji grup operacyjnych na rzecz innowacji oraz opracowywania przez nie projektów.

Skuteczne wdrażanie wyników (efektów) badań naukowych, a także innowacyjnych technologii, wymaga budowy systemu identyfikacji problemów, ich rozwiązań oraz sprawnego systemu przekazywania informacji do potencjalnych interesariuszy. Wymaga to również odbudowania partnerskiej platformy współpracy pomiędzy różnymi instytucjami i podmiotami sfery badawczej, doradczej (konsultingowej) i produkcyjnej obejmującej wytwórców surowców – rolników oraz sferę przetwórstwa a także operatorów rynku.

Zadania sieci obejmują w szczególności: rozpowszechnianie wiedzy i doświadczeń w realizacji projektów innowacyjnych w rolnictwie i na obszarach wiejskich, identyfikowanie i aktywizację partnerów do współpracy w realizacji projektów innowacyjnych, doradztwo w tworzeniu i organizacji grup operacyjnych na rzecz innowacji oraz przygotowywaniu przez nie projektów. Zadania SIR objęte planami operacyjnymi realizowane będą w ramach działania 2 i 5 planu działania.

SIR, podobnie jak KSOW ma charakter otwarty. Wobec powyższego w realizację części zadań SIR mogą włączyć się różne podmioty zaangażowane w rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich oraz zainteresowane realizacją lub wymianą informacji o projektach innowacyjnych.

Zgodnie z art. 55 ustawy z dnia 20 lutego 2015r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFRROW w ramach PROW na lata 2014-2020, za koordynację realizacji zadań w ramach SIR odpowiada Centrum Doradztwa Rolniczego (CDR), zaś jednostkami realizującymi zadania sieci SIR w poszczególnych województwach są wojewódzkie jednostki doradztwa rolniczego (WODR). Jednostki doradztwa rolniczego współpracują również z Siecią europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI), utworzoną na podstawie rozporządzenia 1305/2013.

1.4 PLAN DZIAŁANIA KSOW 2014-2020 I DWULETNI PLANY OPERACYJNE

Plan działania KSOW opracowywany jest na okres wdrażania PROW 2014-2020. Określa cele i priorytety KSOW do osiągnięcia aż do 2023 roku, zgodnie z zasadą n+3. Wskazuje przede wszystkim na zakresy wsparcia które można realizować w celu jak najefektywniejszego ich wdrażania, zawiera ich opis i cele, a także kryteria wyboru projektów do realizacji w ramach dwuletnich planów operacyjnych, plan finansowy, wskaźniki realizacji działań oraz wytyczne IZ w zakresie monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji. Plan działania gwarantuje ciągłość realizacji działań przez cały okres wdrażania PROW 2014-2020.

Plan działania realizowany jest poprzez dwuletnie plany operacyjne, które są jednolitymi dokumentami, tworzonymi przy współpracy jednostki centralnej, jednostek regionalnych, CDR i 16 WODR.

Środki finansowe w ramach dwuletnich planów operacyjnych podzielone są na poszczególne lata ich realizacji.

Dwuletni plan operacyjny zawiera dane dotyczące operacji, które będą w jego ramach realizowane (m.in. temat, cel operacji, forma realizacji, grupy docelowe, budżet i harmonogram). Dwuletni plan operacyjny składa się z części:

- informacyjno-promocyjnej określonej w planie komunikacyjnym,
- SIR
- pozostałych określonych w planie operacyjnym.

1.5 GRUPA ROBOCZA DS. KSOW I WOJEWÓDZKIE GRUPY ROBOCZE

Zgodnie z art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 349), minister właściwy do spraw rozwoju wsi powołuje, w drodze zarządzenia, organ pomocniczy w zakresie funkcjonowania KSOW, tj. **Grupę Roboczą ds. KSOW**, w skład którego wchodzi przedstawiciele jednostek regionalnych oraz podmiotów działających na rzecz rozwoju obszarów wiejskich na poziomie krajowym. Do zadań Grupy Roboczej ds. KSOW należy:

- akceptacja planu działania, dwuletnich planów operacyjnych oraz ich zmian;
- opiniowanie sprawozdań i informacji, sporządzanych na podstawie planu działania, w ramach okresowego przeglądu realizacji tego planu i dwuletnich planów operacyjnych, w tym wydawanie rekomendacji w sprawie ich zmian;
- zapewnienie wymiany wiedzy tematycznej, analitycznej i ułatwianie współpracy pomiędzy partnerami KSOW przez możliwość tworzenia grup tematycznych na poziomie krajowym.

Zarząd województwa powołuje, w drodze uchwały, organ opiniodawczo-doradczy w zakresie funkcjonowania KSOW w województwie, w skład którego wchodzi przedstawiciele podmiotów działających na rzecz rozwoju obszarów wiejskich z danego województwa, zwany wojewódzką grupą roboczą. Do jej zadań należy:

- opiniowanie propozycji do planu działania KSOW, propozycji zmian do tego planu oraz dwuletnich planów operacyjnych i ich zmian, na poziomie województwa;
- opiniowanie sprawozdań i informacji, sporządzanych na podstawie planu działania, w ramach okresowego przeglądu realizacji tego planu i dwuletnich planów operacyjnych, w tym zgłaszanie propozycji rekomendacji w sprawie ich zmian;
- zapewnienie wymiany wiedzy tematycznej, analitycznej i ułatwianie współpracy pomiędzy partnerami KSOW przez możliwość tworzenia grup tematycznych na poziomie województwa.

Plan operacyjny w zakresie SIR opracowywany jest przez CDR, włączany do planu operacyjnego jednostki centralnej i Instytucji Zarządzającej i akceptowany przez Grupę Roboczą ds. KSOW.

2. PRIORYTETY PROGRAMU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH 2014-2020, CELE KSOW I DZIAŁANIA KSOW

2.1 PRIORYTETY PROW 2014-2020

- Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie i leśnictwie oraz na obszarach wiejskich.
- Zwiększenie rentowności gospodarstw i konkurencyjności wszystkich rodzajów rolnictwa we wszystkich regionach oraz promowanie innowacyjnych technologii w gospodarstwach i zrównoważonego Zarządzania lasami.
- Wspieranie organizacji łańcucha żywnościowego, w tym przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, dobrostanu zwierząt oraz zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
- Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie ekosystemów związanych z rolnictwem i leśnictwem.
- Promowanie efektywnego gospodarowania zasobami i wspieranie przechodzenia w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmiany klimatu.
- Promowanie włączenia społecznego, zmniejszania ubóstwa oraz rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

2.2 CELE KSOW

Cele KSOW, określone w PROW 2014-2020 i w art. 54 ust 2 rozp. 1305/2013, są następujące:

- zwiększenie udziału zainteresowanych stron we wdrażaniu programów rozwoju obszarów wiejskich,
- podniesienie jakości wdrażania PROW,
- informowanie społeczeństwa i potencjalnych beneficjentów o polityce rozwoju obszarów wiejskich i o możliwościach finansowania,
- wspieranie innowacji w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich,
- aktywizacja mieszkańców wsi na rzecz podejmowania inicjatyw w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, w tym kreowania miejsc pracy na terenach wiejskich.

2.3 DZIAŁANIA KSOW

2.3.1 Działania KSOW, określone w PROW 2014-2020 i w art. 54 ust 3 rozp. 1305/2013, są następujące:

1. Rozpowszechnianie informacji na temat wyników monitoringu i oceny realizacji działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w perspektywie finansowej 2014-2020.

Cel:

- rozpowszechnienia informacji na temat wyników realizacji PROW 2014-2020.

Uzasadnienie: Konieczne jest przekazywanie aktualnej informacji o wynikach monitoringu realizacji PROW 2014-2020 i oceny realizacji jego działań ogółowi społeczeństwa, Komisji Europejskiej i innym instytucjom.

Zakres wsparcia:

Działanie będzie realizowane w szczególności:

- poprzez wykorzystanie stron internetowych, publikacji o charakterze informacyjnym, ewaluacyjnym i analitycznym,
- międzynarodowych, krajowych i regionalnych konferencji i seminariów, oraz spotkań i wyjazdów studyjnych.

Beneficjent/Wnioskodawca: IZ, ARiMR.

2. Działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla doradców i służb wspierających wdrażanie innowacji na obszarach wiejskich.

Cel:

- ułatwianie tworzenia oraz funkcjonowania sieci kontaktów pomiędzy rolnikami, podmiotami doradczymi, jednostkami naukowymi, przedsiębiorcami sektora rolno-spożywczego oraz pozostałymi podmiotami zainteresowanymi wdrażaniem innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich,
- ułatwianie wymiany wiedzy fachowej oraz dobrych praktyk w zakresie wdrażania innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich.

Uzasadnienie: W realizowanej perspektywie finansowej duży nacisk położony został na innowacyjność, jako ważny czynnik stymulujący rozwój obszarów wiejskich i cel przekrojowy PROW 2014-2020. Innowacyjność, przybierająca formy nowych metod pracy, tworzenia nowych produktów i usług oraz dostosowywania sprawdzonych rozwiązań do nowych warunków, stanowi szczególny obszar wsparcia w ramach PROW 2014-2020. Sieć na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR) utworzona zostanie w ramach KSOW w celu efektywnego upowszechniania wiedzy i doświadczeń we wdrażaniu innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich. Działanie 2 realizowane jest w ramach planu operacyjnego SIR.

Zakres wsparcia:

W ramach działania realizowane będą między innymi zadania SIR z zakresu:

- aktywizacji potencjalnych partnerów do współpracy na rzecz innowacji,
- rozpowszechniania informacji na temat sposobu współpracy w projektach naukowo-badawczych, w tym wyników prac badawczo – wdrożeniowych,
- współpracy z krajowymi oraz zagranicznymi jednostkami naukowo-badawczymi, instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz innowacji oraz Siecią europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI),
- upowszechniania wiedzy na temat innowacyjnych rozwiązań w sektorze rolno-spożywczym i na obszarach wiejskich oraz dobrych praktyk w tym zakresie,

w szczególności poprzez: działania informacyjno-aktywizujące, konferencje, szkolenia, warsztaty, seminaria, spotkania, akcje promocyjne, targi, wystawy, stoiska promocyjne, wyjazdy szkoleniowe, publikacje oraz ulotki i broszury informacyjne itp.

Beneficjent/Wnioskodawca: CDR, WODR-y i Instytucja Zarządzająca. W realizacji powyższych zadań mogą wziąć udział partnerzy Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich wspierający wdrażanie innowacji w sektorze rolno-spożywczym oraz na obszarach wiejskich w zakresie dotyczącym: organizacji konferencji, szkoleń, warsztatów, seminariów, spotkań, stoisk promocyjnych, wyjazdów studyjnych i szkoleniowych, a także opracowania, wydania oraz dystrybucji publikacji, broszur i ulotek.

3. Gromadzenie przykładów operacji realizujących poszczególne priorytety Programu.

Cel:

- Identyfikacja, gromadzenie i upowszechnianie przykładów operacji zrealizowanych w ramach priorytetów Programu.

Uzasadnienie: Realizacja działania umożliwi identyfikację rozwiązań i dobrych praktyk poprzez gromadzenie i upowszechnianie przykładów operacji zrealizowanych w ramach priorytetów PROW 2014-2020. Dzięki temu działaniu ostateczni odbiorcy Programu będą mogli zapoznać się z rozwiązaniami, które zostały już wdrożone i są możliwe do stosowania.

Zakres wsparcia:

Przewiduje się udzielenie pomocy na operacje dotyczące:

- organizacji konferencji, spotkań, seminariów o charakterze informacyjnym i promocyjnym dotyczącym upowszechniania przykładów operacji zrealizowanych w ramach priorytetów PROW 2014-2020;
- organizacji innych przedsięwzięć o charakterze promocyjnym lub aktywizującym, np. festyny, jarmarki, wyjazdy studyjne w celu upowszechniania dobrych praktyk z zakresu operacji zrealizowanych w ramach priorytetów PROW 2014-2020;
- organizacji konkursów mających na celu wyłonienie najciekawszych operacji zrealizowanych w ramach priorytetów PROW 2014-2020;
- prowadzenia bazy danych dobrych praktyk operacji zrealizowanych w ramach priorytetów PROW 2014-2020;

- upowszechniania przykładów operacji zrealizowanych w ramach priorytetów PROW 2014-2020 m.in. poprzez strony internetowe, portale społecznościowe, publikacje, materiały informacyjne (np. broszury, ulotki, artykuły w prasie).

Beneficjent/Wnioskodawca: podmioty tworzące strukturę KSOW, tj. Instytucja Zarządzająca (Minister RiRW), jednostki regionalne, CDR, WODR-y.

4. Szkolenia i działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla Lokalnych Grup Działania (LGD), w tym zapewnianie pomocy technicznej w zakresie współpracy międzyterytorialnej i międzynarodowej.

Cel:

- Wsparcie lokalnych grup działania w zakresie poszukiwania partnerów do współpracy międzyterytorialnej i międzynarodowej oraz podniesienie kompetencji lokalnych grup działania w zakresie wykonywanych przez nie zadań, związanych z realizacją Lokalnych Strategii Rozwoju szczególności doradztwa na rzecz potencjalnych wnioskodawców i prowadzenia oceny operacji.

Uzasadnienie: Leader jest oddolnym partnerskim podejściem do rozwoju obszarów wiejskich, realizowanym przez lokalne grupy działania, polegającym na opracowaniu przez lokalną społeczność lokalnej strategii rozwoju (LSR) oraz realizacji wynikających z niej innowacyjnych projektów łączących zasoby ludzkie, naturalne, kulturowe, historyczne, itp., wiedzę i umiejętności przedstawicieli trzech sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego. Lokalna grupa działania wybiera projekty, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia celów wspólnie opracowanej lokalnej strategii rozwoju. Takie oddolne podejście wzmacnia spójność podejmowanych lokalnie decyzji, podnosi jakość zarządzania i przyczynia się do wzmocnienia kapitału społecznego w społecznościach wiejskich, a także skłania do stosowania innowacyjnych rozwiązań w zakresie rozwoju danego obszaru. Pomocne w osiągnięciu tych celów będą również projekty współpracy międzyterytorialnej lub międzynarodowej.

Zakres wsparcia:

Przewiduje się udzielenie pomocy na operacje dotyczące:

- organizacji konferencji, spotkań, szkoleń, seminariów o charakterze informacyjnym i promocyjnym dotyczącym obszaru działalności LGD;
- organizacji innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym lub doradczym, podnoszącym kompetencje LGD, w szczególności w zakresie doradztwa na rzecz potencjalnych wnioskodawców, prowadzenia oceny operacji, oceny biznes planu, oceny inwestycji infrastrukturalnych itp.;
- wymiany doświadczeń pomiędzy LGD w zakresie dobrych praktyk dotyczących zarządzania i wdrażania LSR;
- organizacji praktyk lub szkoleń dla pracowników LGD w podmiotach wdrażających w zakresie rozpatrywania wniosków o pomoc i wniosków o płatność;

- identyfikowania partnerów projektu współpracy;
- inicjowania współpracy pomiędzy LGD, szczególnie w zakresie projektów współpracy międzynarodowej, a także przygotowania dobrych jakościowo projektów.

Beneficjent/Wnioskodawca: podmioty tworzące strukturę KSOW, LGD, podmioty wdrażające PROW 2014-2020, agencja płatnicza (ARiMR).

5. Poszukiwanie partnerów KSOW do współpracy w ramach działania „Współpraca”, o którym mowa w art. 3 ust.1 pkt. 13 ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFROW w ramach PROW na lata 2014-2020 oraz ułatwianie tej współpracy.

Cel:

- pomoc w tworzeniu grup operacyjnych na rzecz innowacji oraz pomoc w opracowaniu projektów przez grupy operacyjne,.

Uzasadnienie: W realizowanej perspektywie finansowej duży nacisk położony został na innowacyjność, jako ważny czynnik stymulujący rozwój obszarów wiejskich i cel przekrojowy PROW 2014-2020. Innowacyjność, przybierająca formy nowych metod pracy, tworzenia nowych produktów i usług oraz dostosowywania sprawdzonych rozwiązań do nowych warunków, stanowi szczególny obszar wsparcia w ramach PROW 2014-2020. Grupy operacyjne, utworzone na potrzeby realizacji działania „Współpraca”, skupiają przedstawicieli rolników, przedsiębiorców, przedstawicieli jednostek naukowo – badawczych i innych zgodnie z PROW 2014-2020, działających na rzecz wdrażania projektów innowacyjnych. Działanie to, podobnie jak działanie 2 przyczynia się do realizacji celu przekrojowego PROW 2014-2020 dotyczącego innowacji i realizacji celów SIR oraz podobnie jak działanie 2 realizowane jest w ramach planu operacyjnego SIR.

Zakres wsparcia: Przewiduje się udzielenie pomocy na operacje z zakresu:

- prowadzenia działań informacyjno-aktywizujących i szkoleniowych oraz inicjowanie współdziałania pomiędzy potencjalnymi partnerami grup operacyjnych,
- współpracy z krajowymi oraz zagranicznymi jednostkami naukowo-badawczymi, instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz innowacji,
- prowadzenia działań informacyjno-szkoleniowych dla partnerstw działających na rzecz innowacji w celu stworzenia grup operacyjnych,
- promocji i upowszechniania informacji na temat projektów realizowanych przez partnerstwa działające na rzecz innowacji w celu stworzenia grup operacyjnych.

Wsparcie dla partnerów SIR do współpracy w ramach KSOW realizowane będzie w postaci przedsięwzięć przyczyniających się do podniesienia wiedzy wśród partnerów i potencjalnych partnerów na temat korzyści wynikających ze współpracy w obszarze identyfikowania i wdrażania innowacji oraz sposobu współpracy, a także przedsięwzięć mających na celu upowszechnianie wiedzy o projektach realizowanych przez działające na rzecz innowacji w celu stworzenia grup operacyjnych.

W ramach działania będą realizowane w szczególności: szkolenia, warsztaty, seminaria, konferencje, spotkania informacyjno-aktywizujące, wyjazdy studyjne i szkoleniowe, stoiska promocyjne, wystawy, pokazy, targi, publikacje, broszury, ulotki, filmy itp. mające na celu wsparcie w zakresie poszerzania wiedzy i umiejętności w zakresie przygotowywania i realizacji projektów współpracy na obszarach wiejskich oraz promocji i upowszechniania wyników realizacji tych projektów.

Beneficjent/Wnioskodawca: CDR, WODR, IŻ, partnerzy Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich wspierający tworzenie i organizację grup operacyjnych

oraz partnerstw na rzecz innowacji. Partnerzy Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich wspierający tworzenie i organizację grup operacyjnych, a także wspierający wymianę wiedzy na temat projektów realizowanych przez te podmioty, mogą uzyskać pomoc w zakresie dotyczącym: działań informacyjno-aktywizujących potencjalnych partnerów do realizacji działania „Współpraca”, organizacji szkoleń, warsztatów, seminariów, konferencji, stoisk promocyjnych, wyjazdów studyjnych i szkoleniowych, a także opracowania, wydania i dystrybucji publikacji, broszur i ulotek.

6. Ułatwianie wymiany wiedzy pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w rozwoju obszarów wiejskich oraz wymiana i rozpowszechnianie rezultatów działań na rzecz tego rozwoju.

Cel:

- wymiana wiedzy pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w rozwoju obszarów wiejskich i promocja integracji i współpracy między nimi.

Uzasadnienie: W Polsce istnieje baza instytucji ułatwiająca wypracowanie rozwiązań potrzebnych dla rozwoju wsi i rolnictwa i ich transfer do praktyki oraz upowszechnienie aktualnej wiedzy niezbędnej w prowadzeniu działalności, w szczególności rolniczej. Istnieje także bogate zaplecze szkolnictwa wyższego oraz instytucji naukowo-badawczych działających w tym obszarze. Wszystkie one mogą dostarczać oraz upowszechniać nowe rozwiązania i wiedzę.

Zakres wsparcia:

Przewiduje się udzielenie pomocy na operacje dotyczące:

- organizacja szkoleń, warsztatów, konferencji;
- przygotowanie i druk publikacji i materiałów informacyjnych, ewaluacyjnych i analitycznych;
- wymiana ekspertów;
- ekspertyzy, badania i prace rozwojowe ukierunkowane na bezpośrednie zastosowanie wyników tych prac w działalności konkretnych instytucji.

Beneficjent /Wnioskodawca/: podmioty prowadzące działalność doradczą, szkoleniową, jednostki naukowe, badawcze i uczelnie oraz konsorcja tworzone przez wymienione podmioty, których statutowa działalność dotyczy obszarów wiejskich.

7. Współpraca z Europejską Siecią na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (ESROW).

Cel:

- Współpraca z ESROW w celu wymiany informacji na temat polityki rozwoju obszarów wiejskich w państwach członkowskich, efektywnego wdrażania PROW 2014-2020 oraz rozpowszechniania dobrych praktyk w zakresie jego wdrażania.

Uzasadnienie: Europejska Sieć na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (ESROW) została utworzona w 2008 r. przez Dyрекcję Generalną ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich Komisji Europejskiej w celu skutecznego wspierania Państw Członkowskich we wdrażaniu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW). ESROW koncentruje się na łączeniu obszarów wiejskich Europy i służy jako platforma do wymiany doświadczeń z działań PROW, a także pomysłów na ich udoskonalenie. Do głównych interesariuszy ESROW należy zaliczyć Krajowe Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW), władze Państw Członkowskich, Lokalne Grupy Działania (LGD) i inne organizacje zainteresowane rozwojem obszarów wiejskich w perspektywie unijnej.

Realizacja działania przyczyni się do identyfikowania i zbierania przykładów udanych projektów dotyczących rozwoju obszarów wiejskich w całej UE, wspierania działalności KSOW, promowania współpracy międzynarodowej pomiędzy LGD oraz przygotowywania opracowań analitycznych np. na temat szerszych korzyści płynących z rolnictwa (dobra publiczne), jak i tematów z zakresu leśnictwa, rolnictwa społecznego i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.

W ramach działania możliwe jest także prowadzenie współpracy dotyczącej rozwoju obszarów wiejskich w ramach Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego (SUERMB). W Planie działania ww. Strategii przewidziano między innymi Działanie: Zwiększenie łącznych skutków programów na rzecz rozwoju obszarów wiejskich (ang. Enhance the combined effects of the rural development programme).

Zakres wsparcia:

Przewiduje się udzielenie pomocy na operacje dotyczące:

- organizacji konferencji, spotkań, wydarzeń, seminariów i warsztatów poświęconych wymianie doświadczeń pomiędzy sieciami narodowymi;
- udziału w konferencjach, spotkaniach, wydarzeniach, seminariach i warsztatach organizowanych przez ESROW lub w ramach SUERMB;
- identyfikowania i zbierania przykładów dobrych projektów dotyczących rozwoju obszarów wiejskich w Polsce i całej UE;
- upowszechniania przykładów dobrych projektów dotyczących rozwoju obszarów wiejskich w Polsce, w regionie Morza Bałtyckiego i całej UE, m.in. poprzez strony internetowe, portale społecznościowe, publikacje, materiały informacyjne (np. broszury, ulotki, artykuły w prasie);
- promowania współpracy międzynarodowej pomiędzy LGD w kraju i za granicą;
- udziału w przygotowywaniu opracowań analitycznych, w tym na temat korzyści płynących z rolnictwa (dobra publiczne), jak i z zakresu leśnictwa, rolnictwa społecznego i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich itp.;

- organizacji konferencji, spotkań, wydarzeń, seminariów i warsztatów poświęconych wymianie doświadczeń w zakresie rozwoju obszarów wiejskich w ramach SUERMB.

Beneficjent/Wnioskodawca: Instytucja Zarządzająca i jednostka centralna KSOW.

8. Plan komunikacyjny PROW 2014-2020.

Cel:

- informowanie i promocja PROW 2014-2020, w tym dotyczące warunków i trybu przyznawania pomocy w ramach Programu, jego rezultatów i wkładu Unii Europejskiej w jego realizację, nowego okresu programowania (2021-2027) oraz informowania o efektach PROW 2007-2013 w ujęciu ogólnym.

Uzasadnienie: Zgodnie z art. 12 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 349) agencja płatnicza, podmioty wdrażające, instytucje pośredniczące oraz LGD informują i rozpowszechniają informacje o programie, w tym o zasadach i trybie przyznawania i wypłaty pomocy oraz o obowiązkach beneficjentów wynikających z przyznania tej pomocy, zgodnie z planem komunikacyjnym, o którym mowa w art. 54 ust. 3 lit. b ppkt vi rozporządzenia nr 1305/2013 Zgodnie z zapisami PROW 2014-2020 oraz Strategii komunikacji PROW 2014-2020 IZ i podmioty, do których delegowane zostały zadania IZ zapewniają reklamę Programu tj. realizują działania informacyjno-promocyjne PROW.

Zakres wsparcia:

Przewiduje się zwrot poniesionych kosztów na operacje dotyczące w szczególności:

- organizacji szkoleń, konferencji, seminariów, spotkań, warsztatów;
- realizacji kampanii informacyjnych w mediach, popularnych serialach, programach, audycjach emitowanych w telewizji, radio;
- zamieszczania informacji na stronach internetowych;
- informowania poprzez media społecznościowe, portal KSOW, punkty informacyjne, konferencje prasowe, materiały promocyjne, konkursy;
- drukowanie materiałów informacyjnych i promocyjnych (np. broszury, ulotki),
- uczestnictwo w targach, wystawach, imprezach o charakterze rolniczym.

Beneficjent/Wnioskodawca: MRiRW, samorządy województw, ARiMR, ARR, podmiot wdrażający działania: Transfer wiedzy i działalność informacyjna oraz Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym i usługi z zakresu zastępstw.

9. Promocja współpracy w sektorze rolnym i realizacji przez rolników wspólnych inwestycji.

Cel:

- promowanie profesjonalnej współpracy i realizacji przez rolników wspólnych inwestycji, w szczególności poprzez zwiększenie zainteresowania producentów rolnych zrzeszaniem się w organizacje, grupy producenckie, tworzenie wspólnych struktur handlowych czy powiązań organizacyjnych lub innych form współpracy przyczyniających się do możliwości wspólnego składania wniosków o przyznanie pomocy i wspólnej realizacji inwestycji.

Uzasadnienie: Wspólne działanie wzmacnia pozycję producentów rolnych w łańcuchu żywnościowym, sprzyja zwiększaniu ich udziału w wartości dodanej. Współpraca z grupą producentów jest też korzystna dla odbiorcy surowca ze względu na możliwość zapewnienia sobie: regularności dostaw, dostosowania ich wielkości do potrzeb, odpowiedniej i wyrównanej jakości surowca.

Zakres wsparcia: Działanie realizowane jest w szczególności w formie:

- szkoleń, seminariów, warsztatów,
- akcji promocyjnych, publikacji, wyjazdów studyjnych,
- upowszechnia dobrych praktyk, konferencji upowszechniających wyniki badań i analiz przeprowadzanych w tym obszarze.

Beneficjent/Wnioskodawca: rolnicy w rozumieniu definicji w PROW 2014-2020, grupy producentów,, spółdzielnie i inne podmioty działające w zakresie, o którym mowa w opisie działania, jednostki regionalne.

2.3.2 Działania dodatkowe sformułowane w oparciu o analizę wyników ankiety przeprowadzonej na podstawie § 11 projektu rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie funkcjonowania krajowej sieci obszarów wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

1. Organizacja i udział w targach, wystawach tematycznych na rzecz prezentacji osiągnięć i promocji polskiej wsi w kraju i za granicą.

Cel:

- promowanie polskich i regionalnych producentów żywności, wytwórców produktów lokalnych, lokalnych twórców i artystów, a także poznanie wykorzystywanych na świecie rozwiązań organizacyjnych i technicznych, metod produkcji, uprawy roślin i hodowli zwierząt.

Uzasadnienie: Działanie ma na celu organizowanie i udział w targach, na których promowane są polskie produkty żywnościowe, ale także promowana jest kultura wiejska, dziedzictwo kulturowe i nowe technologie. Udział w targach sprzyja wymianie doświadczeń, nawiązywaniu kontaktów i promocji rozwiązań polskich na arenie międzynarodowej. W zależności od rodzaju i tematyki targów różna może być funkcja i cel wzięcia w nich udziału. Działanie może zatem pełnić funkcję edukacyjną, marketingową oraz aktywizacyjną i promocyjną.

Zakres wsparcia: Działanie realizowane będzie w szczególności poprzez:

- organizowanie i udział w targach i wystawach tematycznych,
- tworzenie stoisk, dostarczanie produktów,
- organizacje targów i wystaw.

Beneficjent/wnioskodawca: podmioty tworzące strukturę KSOW, agencje płatnicze (ARiMR, ARR), ale także przez LGD, podmioty których działalność dotyczy obszarów wiejskich, samorządy województw, etc.

2. Aktywizacja mieszkańców wsi na rzecz podejmowania inicjatyw służących włączeniu społecznemu, w szczególności osób starszych, młodzieży, niepełnosprawnych, mniejszości narodowych i innych osób wykluczonych społecznie.

Cel:

- aktywizacja mieszkańców wsi oraz przyczynianie się do powstawania nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich, a także polepszanie zarządzania lokalnymi zasobami.

Uzasadnienie: Działanie to ma sprzyjać aktywizacji społeczności wiejskich poprzez włączenie partnerów społecznych i gospodarczych do planowania i wdrażania lokalnych inicjatyw. Działanie ma na celu zaktywizowanie mieszkańców wsi, tak aby byli zainteresowani podejmowaniem inicjatywy w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, podejmowaniem współpracy i zrzeszaniem się. Szczególnie istotne jest wykorzystanie potencjału młodzieży, który powinien owocować rozwojem postaw przedsiębiorczych, a w dalszej perspektywie prowadzić do rozwoju działalności gospodarczej na wsi. Niezwykle istotne z punktu widzenia celów PROW w perspektywie finansowej 2014-2020 pozostaje aktywizacja osób starszych oraz osób wykluczonych społecznie np. osób chorych, niepełnosprawnych ruchowo oraz intelektualnie, których potencjał zwłaszcza w środowisku wiejskim nie jest wykorzystywany w ogóle lub jest wykorzystywany w sposób znikomy.

Zakres wsparcia: Działanie będzie realizowane w formie:

- szkoleń, konferencji, seminariów, spotkań,
- konkursów, festynów, jarmarków, targów, wystaw,
- publikacje (poradniki, informatory itp.), badania społeczne, analizy i oceny,
- wymian ekspertów,
- wyjazdów studyjnych.

Beneficjent/Wnioskodawca: jednostki samorządu terytorialnego, instytucje kultury, kościoły lub związki wyznaniowe, organizacje pożytku publicznego lub osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, których statutowa działalność dotyczy rozwoju obszarów wiejskich lub włączenia społecznego.

3. Identyfikacja, gromadzenie i upowszechnianie dobrych praktyk mających wpływ na rozwój obszarów wiejskich.

Cel:

- promowanie wykorzystania wszystkich funduszy europejskich np. w celu tworzenia nowych miejsc pracy, aktywizacji ludności wiejskiej,
- pokazanie przykładów podnoszenia jakości życia na obszarach wiejskich, podnoszenia wartości kapitału społecznego, dzielenie się pomysłami, promocja zastosowanych innowacji etc.

Uzasadnienie: Należy zidentyfikować przykłady dobrych projektów zrealizowanych w ramach funduszy europejskich, które mogą mieć wpływ na rozwój obszarów wiejskich, np. w zakresie modernizacji rolnictwa, gospodarki żywnościowej, wspierania ochrony dziedzictwa kulturowego i krajobrazu etc.

Zakres wsparcia: Działanie będzie realizowane w formie:

- konferencji, seminariów informacyjnych, spotkań, konkursów,
- festynów, jarmarków, wystaw,
- wyjazdów studyjnych dotyczących upowszechniania dobrych praktyk,
- opracowanie i publikacja przykładów dobrych praktyk, a także badania, analizy i oceny.

Beneficjent/Wnioskodawca: podmioty tworzące strukturę KSOW, lokalne grupy działania, jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki, osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, których statutowa działalność dotyczy rozwoju obszarów wiejskich.

4. Promocja zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich

Cel:

- Uzyskanie równowagi ekonomicznej, przyrodniczej i społecznej na obszarach wiejskich poprzez promocję zrównoważonego rozwoju tych obszarów.

Uzasadnienie: Realizacja działania przyczyni się do rozwoju współpracy regionalnej i budowania partnerskich relacji ze społecznością lokalną. Zachowane i wypromowane zostanie dziedzictwo kulturowe, kulinarne i tradycja na obszarach wiejskich. Realizowane w ramach działania projekty dadzą możliwość eksponowania wartości polskiej kultury, z jej regionalną różnorodnością i dziedzictwem lokalnych społeczności z jednej strony, a poprawą jakości życia mieszkańców obszarów wiejskich z drugiej. Działanie może być wykorzystane do promocji produktu lokalnego, sprzedaży bezpośredniej, folkloru, zwyczajów i tradycji, rozwoju wszelkich form turystyki wiejskiej, rekreacji i sportu oraz promocji funkcji społecznych i pozarolniczych gospodarstw rolnych, wpływających na poprawę życia na obszarach wiejskich, promowanie zdrowego stylu życia, aktywnego wypoczynku, ale także promocji postaw ekologicznych, w tym związanych z ochroną środowiska, przeciwdziałaniem i adaptacją do zmian klimatu, etc.

Zakres wsparcia:

Przewiduje się udzielenie pomocy na operacje dotyczące w szczególności:

- organizacji szkoleń, konferencji, spotkań, wydarzeń, seminariów i warsztatów poświęconych promocji zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, w szczególności dziedzictwa kulturowego, kulinarnego, kultywowania tradycji, aktywnego wypoczynku itp.;
- organizacji innych przedsięwzięć o charakterze promocyjnym, np. festyny, jarmarki, wystawy, stoiska w szczególności w celu promocji dziedzictwa kulturowego, kulinarnego, kultywowania tradycji, aktywnego wypoczynku itp.;
- organizacji konkursów mających na celu wyłonienie najciekawszych operacji zrealizowanych w ramach działania;
- wyjazdy krajowe i zagraniczne w szczególności w celu promocji dziedzictwa kulturowego, kulinarnego i kultywowania tradycji ;
- promowania współpracy między regionami w zakresie realizacji operacji dotyczących w szczególności dziedzictwa kulturowego, kulinarnego, kultywowania tradycji, aktywnego wypoczynku itp.;
- promowania przykładów operacji zrealizowanych w ramach działania m.in. poprzez strony internetowe, portale społecznościowe, publikacje, materiały informacyjne (np. broszury, ulotki, artykuły w prasie).

Wnioskodawca/Beneficjent: podmioty tworzące strukturę KSOW, lokalne grupy działania, jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki, instytucje kultury, osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, których statutowa działalność dotyczy rozwoju obszarów wiejskich.

3. KRYTERIA I SPOSÓB WYBORU OPERACJI DO DWULETNIICH PLANÓW OPERACYJNYCH ORAZ SPOSÓB WYBORU PODMIOTÓW REALIZUJĄCYCH TE OPERACJE

3.1 INFORMACJE OGÓLNE

Projekty do planów operacyjnych są zgłaszane przez partnerów na poziomie wojewódzkim i krajowym, w drodze naborów zamkniętych, ogłaszanych przez jednostkę centralną, jednostki regionalne oraz CDR oraz WODR jednorazowo do stworzenia dwuletniego planu operacyjnego. Operacje są zgłaszane do realizacji na formularzu zgłoszeniowym dla operacji do planu operacyjnego, wskazującym zakres niezbędnych informacji dla możliwości realizacji operacji.

Jednostki te dokonują oceny formalnej złożonych w ramach naboru otwartego propozycji operacji, a następnie propozycje operacji zakwalifikowanych do dalszej oceny, podlegają ocenie merytorycznej przez minimum 2 członków zespołu oceniającego. Do dwuletnich planów operacyjnych kwalifikują się tylko te operacje, które:

- przeszły ocenę formalną,
- przeszły ocenę zgodności z działaniami KSOW,
- przeszły ocenę zgodności z celami KSOW,
- przeszły ocenę zgodności z priorytetami PROW 2014-2020

- otrzymały określoną, minimalną ilość punktów z oceny merytoryczno - finansowej wniosku zgłaszającego operację do realizacji,
- otrzymały miejsce na liście rankingowej stosownie do wysokości środków dostępnych w ramach planu działania na poszczególne działania KSOW.

W drodze zarządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi/ zarządzenia Dyrektora CDR/ uchwały zarządu województwa/zarządzenia marszałka województwa powoływany jest Zespół Oceniający, w skład którego wchodzi pracownicy jednostki centralnej lub departamentów merytorycznych MRiRW/jednostki regionalnej lub pracowników departamentów merytorycznych urzędów marszałkowskich/pracowników CDR lub WODR.

Każda pojedyncza operacja zostanie oceniona przez minimum 2 członków zespołu oceniającego. Członkowie zespołu mogą być wskazani do oceny pojedynczej operacji lub wielu operacji.

Wyniki pracy członków zespołów roboczych są podliczane i sumowane przez sekretarza Zespołu Oceniającego (pracownika jednostki centralnej/ jednostki regionalnej/ CDR) i zatwierdzane przez przewodniczącego lub zastępcę przewodniczącego zespołu oceniającego.

Sposób przygotowywania części planu operacyjnego w zakresie informacyjno-promocyjnym określonym w planie komunikacyjnym przedstawiony jest w rozdziale 7.

Projekty o zasięgu lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym realizowane są w ramach planów operacyjnych jednostek regionalnych, a projekty o zasięgu ponadregionalnym, krajowym i ponadkrajowym ujęte są w planie operacyjnym jednostki centralnej i Instytucji Zarządzającej.

Po zaakceptowaniu planu operacyjnego przez Grupę Roboczą ds. KSOW, jednostka centralna/ regionalna/CDR/WODR podpisuje umowę z projektodawcą na realizację operacji.

Projekty własne Instytucji Zarządzającej, jednostek regionalnych, CDR i WODR mogą być realizowane. Projekty własne muszą być zgłaszane na ww. formularzu. W przypadku Instytucji Zarządzającej projekt własny musi uzyskać akceptację Podsekretarza lub Sekretarza Stanu nadzorującego komórkę organizacyjną zgłaszającą go. W przypadku jednostki regionalnej projekt własny wymaga akceptacji nadzorującego członka zarządu/marszałka województwa, a następnie powinien znaleźć się na liście projektów własnych przyjętej uchwałą zarządu województwa.

3.2 DWULETNI PLAN OPERACYJNY 2014-2015

Procedura tworzenia planu operacyjnego na lata 2014-2015, podlega innym, specyficznym, aniżeli opisane powyżej zasady ogólne.

Wynika to z faktu, iż przedsięwzięcia w nim ujęte będą dotyczyły bardzo krótkiego okresu realizacji (maksymalnie 6 miesięcy 2015 roku). Związane jest to również z trwającą jeszcze

perspektywą finansową 2007-2013 umożliwiającą realizację i rozliczenie przedsięwzięć ujętych w planie działania w ramach krajowej sieci obszarów wiejskich na lata 2007-2013 do czerwca 2015 roku.

Ponadto, w grudniu 2014 roku, Komisja Europejska przyjęła decyzją PROW 2014-2020, co stanowiło podstawę do przygotowania legislacji krajowej wprowadzającej PROW 2014-2020 do porządku prawnego i jednocześnie umożliwiło uruchomienie oraz wdrożenie programu i KSOW. Tak więc okres od stycznia do czerwca 2015 roku objął prace przygotowawcze i legislacyjne pozwalające na sprawną implementację przepisów dotyczących funkcjonowania i wdrażania KSOW.

3.2.1 Dwuletni plan operacyjny jednostki centralnej i Instytucji Zarządzającej 2014-2015.

1. Realizowane są operacje zgłoszone do jednostki centralnej w ramach naboru ogłoszonego na stronie KSOW lub przez komórki merytoryczne MRiRW (IZ).
2. Operacje są zgłaszane do realizacji na formularzu zgłoszeniowym dla operacji do planu operacyjnego, wskazującym zakres niezbędnych informacji dla możliwości realizacji operacji.
3. W planie operacyjnym 2014-2015 ujmowane są jedynie operacje, które zostały pozytywnie ocenione przez odpowiednie komórki merytoryczne MRiRW oraz mieszczą się w limicie dostępnych środków finansowych przeznaczonych na finansowanie poszczególnych działań KSOW (o włączeniu operacji do planu operacyjnego 2014-2015 decydować będzie kolejność zgłoszeń tj.: data wpływu do jednostki centralnej formularza zgłoszeniowego).
4. Istnieje możliwość zgłaszania operacji do realizacji jedynie w zakresie wybranych działań KSOW tj. :
  - działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla doradców i służb wspierających wdrażanie innowacji na obszarach wiejskich;
  - współpraca z Europejską Siecią na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (ESROW).
  - Plan komunikacyjny;
  - organizacja i udział w targach, wystawach tematycznych na rzecz prezentacji osiągnięć i promocji polskiej wsi w kraju i za granicą;
  - promocja zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich.
5. Jednostka centralna we współpracy z Biurem Pomocy Technicznej (dalej: BPT) przygotowuje projekt planu operacyjnego jednostki centralnej i Instytucji Zarządzającej 2014-2015 i przedstawia do akceptacji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

3.2.2 Dwuletni plan operacyjny jednostek regionalnych 2014-2015

1. Realizowane są operacje zgłaszane do Marszałka Województwa w ramach naboru ogłoszonego na stronie internetowej jednostki regionalnej lub zgłoszone do Marszałka Województwa projekty własne jednostki regionalnej.

2. Operacje są zgłaszane do realizacji na formularzu zgłoszeniowym dla operacji do planu operacyjnego, wskazującym zakres niezbędnych informacji dla możliwości realizacji operacji.
3. Plan operacyjny będzie tworzony w oparciu o zasady przyjęte przez daną jednostkę regionalną w latach ubiegłych.
4. Istnieje możliwość zgłaszania operacji do realizacji jedynie w zakresie wybranych działań KSOW tj. :
  - Plan komunikacyjny;
  - organizacja i udział w targach, wystawach tematycznych na rzecz prezentacji osiągnięć i promocji polskiej wsi w kraju i za granicą;
  - promocja zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich.
5. Plan operacyjny jednostki regionalnej zostaje przedstawiony do opinii Wojewódzkiej Grupie Roboczej ds. KSOW a następnie do zatwierdzenia przez zarząd województwa. Zatwierdzony przez zarząd województwa plan operacyjny jednostki regionalnej przekazywany jest do jednostki centralnej KSOW.

3.2.3 Dwuletni plan operacyjny 2014-2015 w zakresie SIR.

1. Realizowane są operacje zgłaszane przez partnerów SIR do CDR i WODR lub przez CDR i WODR oraz IŻ w ramach działań nr 2 i 5 z pkt 2.3.1.
2. Operacje są zgłaszane do realizacji na formularzu zgłoszeniowym dla operacji do planu operacyjnego, wskazującym zakres niezbędnych informacji dla możliwości realizacji operacji.
3. Decyzja o ujęciu operacji w planie operacyjnym SIR2014-2015 jest podejmowana przez Dyrektora CDR oraz Dyrektorów WODR (w zakresie operacji zgłaszanych przez partnerów SIR o zasięgu działania wojewódzkim/lokalnym). Swoją decyzję dyrektor CDR /WODR winien podjąć biorąc pod uwagę, oprócz merytorycznej wagi projektu, także zgodność operacji z celem i priorytetami w zakresie SIR.
4. W planie operacyjnym SIR 2014-2015 ujęte są jedynie operacje, które otrzymały akceptację Dyrektora CDR/WODR oraz mieszczą się w limicie dostępnych środków finansowych przeznaczonych na finansowanie działań nr 2 i 5 z pkt 2.3.1. O włączeniu operacji do planu operacyjnego 2014-2015 decydować będzie wartość merytoryczna operacji oraz kolejność zgłoszeń tj.: data wpływu formularza zgłoszeniowego do CDR lub WODR.
5. Zatwierdzony przez Dyrektora CDR plan operacyjny w zakresie SIR 2014-2015 przekazywany jest do jednostki centralnej KSOW i włączany jest do planu operacyjnego jednostki centralnej i Instytucji Zarządzającej

3.3 DWULETNI PLANY OPERACYJNE OD 2016 ROKU

W terminach określonych w rozporządzeniu w sprawie funkcjonowania krajowej sieci obszarów wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020,

jednostka centralna opracowuje formularz wniosku zgłaszającego propozycję operacji do dwuletniego planu operacyjnego, który wraz z instrukcją jego wypełnienia i terminem przesłania zamieszcza na portalu KSOW oraz przesyła jednostkom regionalnym, CDR i WODR w celu zamieszczenia na administrowanych przez te podmioty stronach internetowych.

Nadesłane formularze zgłaszające operacje do realizacji podlegają ocenie formalnej oraz ocenie merytorycznej minimum 2 członków zespołu oceniającego, zgodnie z zasadami określonymi w rozdziale 3.1.

Przedstawione poniżej kolejne etapy oceny wniosków:

- nie dotyczą części planu operacyjnego w zakresie informacyjno-promocyjnym określonym w planie komunikacyjnym, które zostały zawarte w rozdziale 7;
- dotyczą projektów operacji zgłoszonych do jednostki centralnej/jednostki regionalnej w drodze naboru, o którym mowa powyżej.

Projekty własne jednostki centralnej/Instytucji Zarządzającej/jednostki regionalnej nie podlegają ocenie merytoryczno-finansowej przez zespoły oceniające.

3.3.1 Etapy oceny wniosków zgłaszanych do planu operacyjnego jednostki centralnej i jednostek regionalnych.

I. Ocena formalna

Prowadzona jest przez pracownika jednostki centralnej/regionalnej i odpowiada na pytania czy:

1. Czy wniosek został złożony przez partnera KSOW? Negatywna ocena tego punktu skutkuje odrzuceniem wniosku.
2. Czy wniosek został złożony w terminie? Negatywna ocena tego punktu skutkuje odrzuceniem wniosku.
3. Czy wniosek został złożony na właściwym formularzu?
4. Czy wniosek został podpisany przez upoważnioną osobę?
5. Czy wniosek został poprawnie wypełniony?
6. Czy wniosek zawiera wszystkie wymagane oraz deklarowane załączniki?

Negatywna odpowiedź na pytania od 3 do 6 skutkuje skierowaniem do wnioskodawcy wezwania uzupełnienia wniosku lub dokumentów w nieprzekraczalnym 7 dniowym terminie od dnia otrzymania informacji o konieczności uzupełnień.

Nie uzupełnienie wniosku w żądanym zakresie i terminie oraz negatywna odpowiedź na pierwsze i drugie pytanie skutkuje odrzuceniem wniosku i nieprzekazanie go do dalszej oceny.

II. Ocena operacji w zakresie zgodności z działaniami KSOW, celami KSOW i priorytetami PROW

Oceny dokonuje 2 pracowników jednostki centralnej/ jednostki regionalnej. Ocena obejmuje następujące pytania:

1. Czy operacja jest zgodna z działaniami KSOW?

Negatywna odpowiedź na pytanie pierwsze skutkuje odrzuceniem wniosku i nie przekazaniem go do dalszej oceny.

2. Czy cele operacji realizują cele KSOW?

Negatywna odpowiedź na pytanie skutkuje odrzuceniem wniosku i nie przekazaniem go do dalszej oceny.

3. Czy operacja jest zgodna z priorytetami PROW?

Negatywna odpowiedź na pytanie skutkuje odrzuceniem wniosku i nie przekazaniem go do dalszej oceny.

III. Ocena merytoryczno – finansowa operacji zgłaszanych do planu operacyjnego jednostek regionalnych oraz jednostki centralnej I Instytucji Zarządzającej, dokonywana przez co najmniej 2 wyznaczonych członków zespołu oceniającego.

W ramach oceny merytoryczno – finansowej oceniane są następujące pozycje:

I. Uzasadnienie operacji:

1. W jakim stopniu uzasadniona została potrzeba realizacji operacji według punktacji 0, 2, 4, 6 punktów gdzie:

- 0 punktów - brak uzasadnienia potrzeby realizacji operacji
- 2 punkty – znikome uzasadnienie potrzeby realizacji operacji
- 4 punkty – niewyczerpujące uzasadnienie potrzeby realizacji operacji
- 6 punktów – wyczerpujące uzasadnienie potrzeby realizacji operacji

2. W jakim stopniu uzasadniona została grupa docelowa operacji według punktacji 0, 2, 4, 6 punktów gdzie:

- 0 punktów - brak uzasadnienia wyboru grupy docelowej
- 2 punkty – znikome uzasadnienie wyboru grupy docelowej
- 4 punkty – niewyczerpujące uzasadnienie wyboru grupy docelowej
- 6 punktów – wyczerpujące uzasadnienie wyboru grupy docelowej

Ocena wymaga uzasadnienia ze strony oceniającego. W tej pozycji operacja może otrzymać maksymalnie 12 punktów.

II. Realizacja operacji:

1. W jakim stopniu planowane działania realizują cele operacji według punktacji 0, 2, 4, 6 punktów gdzie:

- 0 punktów – przy pomocy zaplanowanych działań nie jest możliwe zrealizowanie celów operacji
  - 2 punkty – przy pomocy zaplanowanych działań cele operacji mogą zostać zrealizowane w nieznacznym stopniu
  - 4 punkty – przy pomocy zaplanowanych działań cele operacji zostaną zrealizowane w znacznym stopniu
  - 6 punktów – przy pomocy zaplanowanych działań cele operacji zostaną osiągnięte
2. W jakim stopniu operacja jest oryginalna lub innowacyjna w skali od 0 do 3
- 0 punktów – operacja nie jest ani oryginalna ani innowacyjna
  - 1 punkt – operacja jest oryginalna lub innowacyjna w stopniu znikomym
  - 2 punkty – operacja jest oryginalna lub innowacyjna w stopniu znacznym
  - 3 punkty – operacja jest oryginalna lub innowacyjna
3. W jakim stopniu operacja jest różnorodna w skali od 0 do 2
- 0 punkt – operacja zakłada jeden typ działań
  - 1 punkt – operacja zakłada więcej niż jeden typ działań
  - 2 punkty – operacja zakłada wiele różnorodnych działań/narzędzi/metod
4. W jakim stopniu operacja ma integracyjno-aktywizujący charakter w skali od 0 do 1
- 0 punktów – operacja nie ma charakteru integracyjno-aktywizującego
  - 1 punkt - operacja ma charakter integracyjno-aktywizujący
5. W jakim stopniu operacja może przynieść efekty długofalowe według punktacji 0 lub 2 punktów gdzie:
- 0 punktów – operacja nie może przynieść efektów długofalowych
  - 2 punkty – operacja może przynieść efekty długofalowe
6. Kryterium regionalne dotyczy jednostek regionalnych
- 0 punktów – kryterium regionalne nie jest spełnione
  - 1 punkt – kryterium regionalne jest spełnione w części
  - 2 punkty – kryterium regionalne jest spełnione

Ustalenia kryterium regionalnego opartego na mierzalnym wskaźniku i uwzględniającym specyfikę województwa dokonuje właściwy organ samorządu województwa i podaje do publicznej wiadomości na stronie internetowej urzędu marszałkowskiego.

Ocena wymaga uzasadnienia ze strony oceniającego.

W przypadku operacji zgłaszanych do jednostki centralnej - operacja może otrzymać maksymalnie 14 punktów.

W przypadku operacji zgłaszanych do jednostki regionalnej - operacja może otrzymać maksymalnie 16 punktów.

III. Ocena budżetu:

1. Czy w budżecie zaplanowano wszystkie niezbędne wydatki oraz czy przewidziane wydatki nie są zbędne dla osiągnięcia celów operacji, według punktacji 0, 2, 4 punkty gdzie:
  - 0 punktów - budżet został źle zaplanowany, ujęto koszty zbędne dla osiągnięcia celów operacji
  - 2 punkty – niektóre pozycje ujęte w zestawieniu rzeczowo finansowym nie zostały uwzględnione lub są zbędne dla realizacji operacji
  - 4 punkty – budżet został zaplanowany prawidłowo, uwzględniono wszystkie niezbędne koszty a wszystkie zaplanowane wydatki są niezbędne dla realizacji operacji i osiągnięcia
2. W jakim stopniu zaplanowane koszty są wygórowane lub niedoszacowane, według punktacji 0, 2, 4 punkty gdzie:
  - 0 punktów – zaplanowane koszty są rażąco wygórowane lub niedoszacowane.
  - 2 punkty – zaplanowane koszty budzą wątpliwości, w niektórych punktach są wygórowane lub niedoszacowane
  - 4 punkty – budżet został zaplanowany prawidłowo, wszystkie zaplanowane koszty są racjonalne i adekwatne do zaplanowanych działań.

W tej pozycji operacja może otrzymać maksymalnie 8 punktów.

IV. Ocena realizacji idei partnerstwa

Ocena dokonywana jest przez pracownika jednostki centralnej/regionalnej W ramach tej oceny można otrzymać maksymalnie 6 punktów za spełnienie następujących kryteriów:

1. Liczba partnerów operacji (bez Wnioskodawcy) zaangażowanych w realizację operacji w skali od 0 do 3 - po 1 pkt za każdego partnera, przy czym nie więcej niż 3 pkt, co oznacza, że przy większej niż trzech partnerów nie są dodawane dodatkowe punkty za partnerstwo,
2. Status partnera w skali od 0 do 3 za każdego partnera która ma status partnera KSOW, przy czym nie więcej niż 3 pkt, co oznacza, że przy większej niż trzech partnerów, posiadających status partnera KSOW nie są dodawane dodatkowe punkty za partnerstwo.

V. Kwalifikacja operacji na listę rankingową

O kwalifikacji operacji na projekt listy rankingowej do dwuletniego planu operacyjnego decyduje suma uzyskanych punktów, przyznanych na podstawie wyżej wymienionych kryteriów.

W pierwszej kolejności kwalifikują się te operacje, które uzyskały największą liczbę punktów.

Łączna maksymalna liczba punktów możliwych do przyznania za operację wynosi 40. W przypadku oceny z zastosowaniem kryterium regionalnego łączna maksymalna liczba punktów możliwych do przyznania za operację wynosi 42

W przypadku operacji o tej samej liczbie punktów o kolejności kwalifikacji operacji na listę rankingową decyduje większa ilość punktów za kryterium „realizacja operacji”, a w dalszej kolejności (jeśli liczba punktów za kryterium „realizacji operacji” jest taka sama) większa ilość punktów za kryterium „uzasadnienie operacji”, następnie za kryterium „ocena budżetu”.

Po dokonaniu oceny wniosków sporządza się listę rankingową operacji w kolejności uzyskanych punktów, zawierającą wskazanie wnioskodawców, a także tytuły operacji.

Warunkiem kwalifikacji operacji na listę jest uzyskanie:

- co najmniej 21 punktów w przypadku operacji zgłaszanych do jednostki centralnej lub
- co najmniej 22 punktów w przypadku operacji zgłaszanych do jednostki regionalnej.

Projekt listy rankingowej operacji jednostki regionalnej przedkłada się do zaopiniowania wojewódzkiej grupie roboczej ds. KSOW a następnie zatwierdzenia listy rankingowej operacji dokonuje właściwy organ samorządu województwa.

Po zatwierdzeniu przez właściwy organ samorządu województwa listy rankingowej operacji, jednostka regionalna uzupełnia dwuletni plan operacyjny o tę listę oraz o listę operacji własnych¹ i przesyła go jednostce centralnej, która przekazuje go do zaakceptowania Grupie Roboczej ds. KSOW.

Projekt listy rankingowej jednostki centralnej przedkłada się do zatwierdzenia nadzorującemu sekretarzowi/podsekretarzowi stanu. Po zatwierdzeniu listy rankingowej operacji jednostka centralna uzupełnia dwuletni plan operacyjny jednostki centralnej i Instytucji Zarządzającej o tę listę oraz o listę operacji własnych i przekazuje go do zaakceptowania Grupie Roboczej ds. KSOW.

Projekt listy rankingowej w zakresie SIR przedkłada się do zaopiniowania grupie tematycznej ds. SIR, a następnie po jej zaopiniowaniu zatwierdzenia listy rankingowej operacji dokonuje dyrektor CDR. Po zatwierdzeniu przez dyrektora CDR lista rankingowa operacji w zakresie SIR oraz lista operacji własnych CDR i ODR przesyłana jest jednostce centralnej, która uzupełnia dwuletni plan operacyjny jednostki centralnej i Instytucji Zarządzającej i przekazuje go do zaakceptowania Grupie Roboczej ds. KSOW.

Zatwierdzony przez Grupę Roboczą ds. KSOW dwuletni plan operacyjny podlega niezwłocznemu ogłoszeniu na portalu KSOW, a w zakresie SIR również na stronach CDR i WODR.

Zatwierdzona przez Grupę Roboczą ds. KSOW lista rankingowa operacji podlega niezwłocznemu ogłoszeniu na portalu KSOW, jednostki regionalnej, CDR oraz WODR i zawiera następujące elementy: tytuł operacji, nazwę i siedzibę wnioskodawcy oraz liczbę uzyskanych punktów.

---

¹ Uwaga – projekty własne jednostki centralnej oraz jednostek regionalnych nie podlegają rankingowaniu.

Niezwłocznie po zatwierdzeniu planu operacyjnego przez Grupę Roboczą KSOW wnioskodawca jest informowany na piśmie o:

- uwzględnieniu zgłoszonej przez niego operacji w dwuletnim planie operacyjnym wraz z wyznaczeniem terminu na zawarcie umowy;
- pozytywnym rozpatrzeniu wniosku, ale nie uwzględnieniu zgłoszonej operacji w dwuletnim planie operacyjnym ze względu na brak środków;
- odrzuceniu wniosku wraz z podaniem ilości otrzymanych punktów oraz uzasadnieniem

Umowy są zawierane w ramach środków dostępnych w danym województwie na dany dwuletni plan operacyjny oraz działanie.

Do akceptacji Grupy Roboczej ds. KSOW 2014-2020 przedstawiany jest dwuletni plan operacyjny składający się z:

- projektu planu operacyjnego jednostki centralnej i Instytucji Zarządzającej zatwierdzonego przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, wraz z projektami w zakresie SIR,
- planów operacyjnych jednostek regionalnych KSOW, zaopiniowanych przez wojewódzkie grupy robocze oraz zatwierdzone uchwałą zarządu województwa,
- planu operacyjnego w zakresie planu komunikacyjnego przygotowanego na podstawie operacji zgłoszonych przez podmioty wdrażające PROW 2014-2020.

3.4 KRYTERIA I SPOSÓB OCENY ZGŁOSZONYCH OPERACJI DO REALIZACJI W PLANIE OPERACYJNYM KRAJOWEJ SIECI OBSZARÓW WIEJSKICH W ZAKRESIE SIR

3.4.1 Ocena formalna.

Prowadzona jest przez CDR/WODR i odpowiada na pytania:

1. Czy wniosek został złożony przez partnera SIR. Negatywna ocena tego punktu skutkuje odrzuceniem wniosku?
2. Czy wniosek został złożony na właściwym formularzu?
3. Czy wniosek został podpisany przez upoważnioną osobę?
4. Czy wniosek został poprawnie wypełniony pod względem formalnym?
5. Czy wniosek zawiera wszystkie wymagane oraz deklarowane załączniki?
6. Czy wniosek został złożony w terminie (decyduje data wpływu do CDR/WODR)?

Negatywna odpowiedź na pytania od **2 do 5** skutkuje skierowaniem do wnioskodawcy wezwania uzupełnienia wniosku lub dokumentów w nieprzekraczalnym 7 dniowym terminie od dnia otrzymania informacji o konieczności uzupełnień.

Nie uzupełnienie wniosku w żądanym zakresie i wyznaczonym terminie oraz negatywna odpowiedź na pierwsze i szóste pytanie skutkuje odrzuceniem wniosku i nie przekazaniem go do dalszej oceny.

3.4.2 Ocena operacji w zakresie zgodności z działaniami KSOW, celami KSOW, priorytetami PROW, celami SIR.

Prowadzona jest przez pracownika CDR/WODR i odpowiada na pytania czy:

1. Czy operacja jest zgodna z działaniami KSOW?
2. Czy cele operacji realizują cele KSOW?
3. Czy cele operacji realizują priorytet PROW?
4. Czy cele operacji realizują cele SIR?

Negatywna odpowiedź na którekolwiek z powyższych pytań skutkuje odrzuceniem wniosku i nie przekazaniem go do dalszej oceny.

Propozycje operacji, które zostały złożone do WODR i przeszły ocenę formalną oraz ocenę operacji w zakresie zgodności z działaniami KSOW, celami KSOW, priorytetami PROW, celami SIR oraz priorytetami SIR zostają następnie przedstawione do akceptacji Dyrektorowi WODR. Po uzyskaniu akceptacji propozycje operacji przekazywane są następnie do CDR, wraz z opinią zasadności realizacji danych operacji. Opinia ta dotyczy w szczególności: uzasadnienia potrzeb realizacji operacji, wyboru grupy docelowej oraz planowanych do osiągnięcia rezultatów operacji, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu realizacji operacji na wspieranie innowacji w sektorze rolno-spożywczym i na obszarach wiejskich w danym województwie oraz zgodności ze strategiami rozwoju (np. województwa, powiatu, lokalną strategią rozwoju).

Dalszej oceny wniosku dokonuje zespół oceniający CDR składający się z 3 członków. Oceniający dokonują oceny wniosku niezależnie od siebie, przyznając poniższym kryteriom oceny stosowną liczbę punktów, przy czym punkty przydzielane są przez 2 oceniających, a następnie z sumy punktów przyznanych przez każdego z nich zostaje wyciągnięta średnia arytmetyczna. W przypadku gdy punktacja przyznana przez obu oceniających różni się znacząco, wówczas oceny wniosku (przyznania punktów) dokonuje trzeci oceniający, a jego ocena jest wiążąca. Tryb powoływania członków zespołu oceniającego oraz ich delegowania do oceny wniosków określa oddzielne zarządzenie Dyrektora CDR.

3.4.3 Ocena merytoryczno – finansowa

Oceny dokonuje zespół oceniający CDR. W ramach oceny merytoryczno –finansowej oceniane są następujące pozycje:

I. Uzasadnienie operacji:

1. W jakim stopniu uzasadniona została potrzeba realizacji operacji. Według punktacji 0, 2, 4, 6 punktów gdzie:
  - 0 punktów - brak uzasadnienia potrzeby realizacji operacji,
  - 2 punkty – znikome uzasadnienie potrzeby realizacji operacji,
  - 4 punkty – niewyczerpujące uzasadnienie potrzeby realizacji operacji,
  - 6 punktów – wyczerpujące uzasadnienie potrzeby realizacji operacji.

2. W jakim stopniu uzasadniona została grupa docelowa operacji. Według punktacji 0, 1, 2, 3 punkty gdzie:
- 0 punktów - brak uzasadnienia wyboru grupy docelowej,
  - 1 punkt – znikome uzasadnienie wyboru grupy docelowej,
  - 2 punkty – niewyczerpujące uzasadnienie wyboru grupy docelowej,
  - 3 punkty – wyczerpujące uzasadnienie wyboru grupy docelowej.

Ocena wymaga uzasadnienia ze strony oceniającego. W tej pozycji operacja może otrzymać maksymalnie **9 punktów**.

II. Realizacja operacji:

1. W jakim stopniu planowane działania realizują cele operacji. Według punktacji 0, 2, 4, 6 punktów gdzie:
- 0 punktów – przy pomocy zaplanowanych działań nie jest możliwe zrealizowanie celów operacji,
  - 2 punkty – przy pomocy zaplanowanych działań cele operacji mogą zostać zrealizowane w nieznacznym stopniu,
  - 4 punkty – przy pomocy zaplanowanych działań cele operacji zostaną zrealizowane w znacznym stopniu,
  - 6 punktów – przy pomocy zaplanowanych działań cele operacji zostaną osiągnięte.
2. W jakim stopniu operacja jest różnorodna. Według punktacji 0, 1, 2 punkty gdzie:
- 0 punktów – operacja zakłada jeden typ działań,
  - 1 punkt – operacja zakłada dwa typy działań,
  - 2 punkty – operacja zakłada więcej niż dwa typy działań.
3. W jakim stopniu cele operacji realizują priorytety SIR w danym okresie operacyjnym. Według punktacji 0, 3, 6 punktów gdzie:
- 0 punktów – operacja nie realizuje żadnego priorytetu SIR,
  - 3 punkty – operacja realizuje jeden priorytet SIR,
  - 6 punktów – operacja realizuje co najmniej dwa priorytety SIR.
4. Jak została dobrana grupa docelowa operacji – czy w składzie grupy docelowej znajdują się:
- a) rolnicy (grupy rolników) i posiadacze lasów,
  - b) instytuty/jednostki naukowe i uczelnie wyższe (naukowcy),
  - c) przedsiębiorcy sektora rolnego i spożywczego oraz sektorów działających na rzecz sektora rolnego i spożywczego (producenci np. nawozów, pasz, środków ochrony roślin, maszyn i urządzeń produkcji),
  - d) podmioty doradcze.

Według punktacji 0, 1, 2, 3, 4 punkty gdzie:

- 0 punktów – w skład grupy docelowej operacji nie wchodzi przedstawiciele żadnej z wyżej wymienionych grup,
  - 1 punkt – w skład grupy docelowej operacji wchodzi przedstawiciele jednej z wyżej wymienionych grup,
  - 2 punkty – w skład grupy docelowej operacji wchodzi przedstawiciele dwóch z wyżej wymienionych grup,
  - 3 punkty - w skład grupy docelowej operacji wchodzi przedstawiciele trzech z wyżej wymienionych grup,
  - 4 punkty - w skład grupy docelowej operacji wchodzi przedstawiciele wszystkich wyżej wymienionych grup.
5. W jakim stopniu operacja przyczyni się do transferu wiedzy o innowacyjnych rozwiązaniach w rolnictwie i na obszarach wiejskich. Według punktacji 0, 3, 6 punktów gdzie:
- 0 punktów – operacja nie przyczyni się do transferu wiedzy,
  - 3 punkty – operacja może przyczynić się do transferu wiedzy ale w niewielkim stopniu,
  - 6 punktów – operacja może przyczyni się do transferu wiedzy w znacznym stopniu.
6. W jakim stopniu operacja może przyczynić się do aktywnego udziału jej odbiorców (grupy docelowej) w działaniach SIR oraz w budowaniu partnerstw na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich. Według punktacji 0, 3, 6 punktów gdzie:
- 0 punktów – operacja nie wpłynie na wzrost aktywności jej odbiorców,
  - 3 punkty – operacja może przyczynić się do wzrostu aktywności jej odbiorców ale w niewielkim stopniu,
  - 6 punktów – operacja może przyczynić się do wzrostu aktywności jej odbiorców w znacznym stopniu.
7. Jaka jest potencjalna skala oddziaływania rezultatów operacji. Według punktacji 1, 2, 3, 4 punkty gdzie:
- 1 punkt – lokalna (maksymalnie wojewódzka),
  - 2 punkty – regionalna,
  - 3 punkty – krajowa (minimalnie dziewięć województw),
  - 4 punkty – międzynarodowa (skala krajowa z co najmniej jednym zagranicznym partnerem operacji).

Ocena wymaga uzasadnienia ze strony oceniającego. W tej pozycji operacja może otrzymać maksymalnie **34 punkty**.

III. Ocena budżetu:

1. Czy w budżecie zaplanowano wszystkie niezbędne wydatki oraz czy przewidziane wydatki nie są zbędne do osiągnięcia celów operacji. Według punktacji 0, 2, 4 punkty gdzie:

- 0 punktów – budżet został źle zaplanowany, w planowanych wydatkach nie przewidziano większości kosztów lub ujęto koszty zbędne dla osiągnięcia celów operacji,
- 2 punkty – niektóre pozycje ujęte w zestawieniu rzeczowo finansowym nie zostały uwzględnione lub są zbędne dla realizacji operacji,
- 4 punkty – budżet został zaplanowany prawidłowo, uwzględniono wszystkie niezbędne koszty, a wszystkie zaplanowane wydatki są niezbędne dla realizacji operacji i osiągnięcia.

2. W jakim stopniu zaplanowane koszty są wygórowane lub niedoszacowane. Według punktacji 0, 2, 4 punkty gdzie:

- 0 punktów – zaplanowane koszty są rażąco wygórowane lub niedoszacowane,
- 2 punkty – zaplanowane koszty budzą wątpliwości, w niektórych punktach są wygórowane lub niedoszacowane,
- 4 punkty – budżet został zaplanowany prawidłowo, wszystkie zaplanowane koszty są racjonalne i adekwatne do zaplanowanych działań.

Ocena wymaga uzasadnienia ze strony oceniającego. W tej pozycji operacja może otrzymać maksymalnie **8 punktów**.

Uwaga: wnioskodawcy, których wnioski otrzymały 0 lub 2 punkty w ocenie budżetu (kryteria oceny 3.3.1 i 3.3.2.) zostaną wezwani do dokonania korekty zestawienia rzeczowo-finansowego, przed podpisaniem umowy na realizację operacji (w przypadku uwzględnienia operacji w planie operacyjnym w zakresie SIR).

IV. Ocena realizacji idei partnerstwa

Oceny dokonuje zespół oceniający CDR, biorąc pod uwagę następującą pozycję:

Dobór partnerów (bez Wnioskodawcy) zaangażowanych w realizację operacji według punktacji od 0 do 5 punktów.

W kryterium tym przyznaje się 1 punkt za partnera operacji będącego jednocześnie partnerem SIR oraz należącego do jednej z wymienionych grupy:

- a) rolnicy (grupy rolników) i posiadacze lasów,
- b) instytuty/jednostki naukowe i uczelnie wyższe (naukowcy),
- c) przedsiębiorcy sektora rolno-spożywczego oraz sektorów działających na rzecz sektora rolno-spożywczego,
- d) podmioty doradcze,
- e) JST, LGD, NGO.

Ocena wymaga uzasadnienia ze strony oceniającego. W tej pozycji operacja może otrzymać maksymalnie **5 punktów**.

Łączna maksymalna liczba punktów możliwych do przyznania za operację wynosi 56. Minimalna liczba punktów jakie musi uzyskać operacja aby znaleźć się na liście rankingowej to 30 punktów.

3.4.4 Własne propozycje operacji CDR oraz WODR²

Własne propozycje operacji CDR oraz WODR będą wchodziły w skład dwuletniego planu operacyjnego w zakresie SIR po spełnieniu następujących warunków:

- operacja została zgłoszona na formularzu zgłoszeniowym,
- operacja uzyskała pozytywną opinię Dyrektora CDR,
- mieści się w limicie środków na dany dwuletni plan operacyjny w zakresie SIR i na województwo (dotyczy WODR).

3.4.5 Lista rankingowa

Na podstawie wniosków, które nie zostały odrzucone oraz otrzymały minimalną liczbę punktów (**30**), tworzony jest projekt listy rankingowej wniosków spełniających minimum punktowe, uszeregowanych w kolejności malejącej liczby uzyskanych punktów. Projekt listy rankingowej zawiera: tytuł operacji, nazwę i siedzibę wnioskodawcy oraz liczbę uzyskanych punktów.

W przypadku operacji o tej samej liczbie punktów o kolejności kwalifikacji decyduje większa liczba punktów w części „Ocena merytoryczno – finansowa”. W przypadku operacji o tej samej liczbie punktów i identycznej liczbie punktów otrzymanych za część „Ocena merytoryczno-finansowa” o kolejności kwalifikacji operacji decyduje większa ilość punktów otrzymanych za kryterium „realizacja operacji”.

Projekt listy rankingowej w zakresie SIR przedkładany jest do zaopiniowania grupie tematycznej ds. SIR, a następnie po jej zaopiniowaniu zatwierdzenia listy rankingowej operacji dokonuje dyrektor CDR. Po zatwierdzeniu przez dyrektora CDR lista rankingowa operacji w zakresie SIR oraz lista operacji własnych CDR i WODR (projekty własne CDR i WODR nie podlegają rankingowaniu), przesyłane są jednostce centralnej, która uzupełnia dwuletni plan operacyjny jednostki centralnej i Instytucji Zarządzającej i przekazuje go do zaakceptowania Grupie Roboczej ds. KSOW.

Po potwierdzeniu, przez Dyrektora CDR, prawidłowości sporządzenia listy rankingowej lista ta podlega niezwłocznemu ogłoszeniu na portalu CDR oraz KSOW i zawiera następujące elementy: tytuł projektu, nazwę i siedzibę Wnioskodawcy oraz liczbę uzyskanych punktów.

Wniosek który otrzymał 30 punktów i więcej nadal może nie zostać ujęty w dwuletnim planie operacyjnym SIR jeżeli suma wnioskowanych i zaakceptowanych środków przekroczy wysokość środków dostępnych w ramach dwuletniego planu operacyjnego w zakresie SIR. Wówczas w planie operacyjnym SIR zamieszczone zostaną wyłącznie operacje, które uzyskały najwyższe pozycje na liście rankingowej. W sytuacji, gdy wnioskodawca, którego operacja została zakwalifikowana do planu operacyjnego SIR z jakichś przyczyn zrezygnuje z realizacji operacji (np. wycofa się z podpisania umowy) wówczas operacje, które znajdują

---

² Finansowane z wydzielonej, przez MRIRW, puli środków na realizację operacji własnych w ramach działań dotyczących planu operacyjnego w zakresie SIR

się na liście na dalszych miejscach i uzyskały największą liczbę punktów mogą zostać przyjęte do realizacji, przy czym przy wyborze operacji z listy brana jest pod uwagę wysokość „zwolnionej” kwoty, tzn. do planu operacyjnego SIR może zakwalifikować się operacja nie droższa niż „zwolniona” kwota.

Po uzyskaniu pozytywnej opinii Grupy Tematycznej ds. innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich oraz zatwierdzeniu planu operacyjnego SIR przez Grupę Roboczą KSOW wnioskodawca otrzyma informację mailową o:

- uwzględnieniu zgłoszonej przez niego operacji w dwuletnim planie operacyjnym SIR;
- pozytywnym rozpatrzeniu wniosku, ale nie uwzględnieniu zgłoszonej operacji
- w dwuletnim planie operacyjnym SIR ze względu na wyczerpanie środków przez operacje, które otrzymały większą ilość punktów;
- odrzuceniu wniosku.

**4. INDYKATYWNY BUDŻET ZE WSKAZANIEM SZACUNKOWYCH KWOT I ŁĄCZNEJ WARTOŚCI REALIZACJI
DZIAŁAŃ (w Euro)**

Koszty związane z funkcjonowaniem jednostki centralnej/IZ/jednostki regionalnej/CDR/WODR	16 803 600
Dwuletnie plany operacyjne, z czego:	
operacje nie ujęte w planie komunikacyjnym	38 541 574
Plan komunikacyjny	4 654 826
SUMA	60 000 000

lp.	Nazwa beneficjenta	Plan operacyjny	Suma	Suma wszystkich planów operacyjnych
1.	Samorząd Woj. Dolnośląskiego	2014-2015	85 617	1 465 504
		2016-2017	394 479	
		2018-2019	405 252	
		2020-2021	332 211	
		2022-2023	247 944	
2.	Samorząd Woj. Kujawsko-Pomorskiego	2014-2015	130 523	1 529 134
		2016-2017	353 230	
		2018-2019	418 849	
		2020-2021	353 230	
		2022-2023	273 302	
3.	Samorząd Woj. Lubelskiego	2014-2015	173 433	2 472 415
		2016-2017	617 918	
		2018-2019	719 295	

		2020-2021	526 624	
		2022-2023	435 145	
4.	Samorząd Woj. Lubuskiego	2014-2015	90 381	1 192 586
		2016-2017	292 091	
		2018-2019	337 502	
		2020-2021	258 791	
		2022-2023	213 821	
5.	Samorząd Woj. Łódzkiego	2014-2015	15 487	1 546 036
		2016-2017	417 414	
		2018-2019	437 528	
		2020-2021	371 211	
		2022-2023	304 396	
6.	Samorząd Woj. Małopolskiego	2014-2015	221 139	1 970 824
		2016-2017	449 167	
		2018-2019	502 333	
		2020-2021	455 260	
		2022-2023	342 923	
7.	Samorząd Woj. Mazowieckiego	2014-2015	231 775	3 712 457
		2016-2017	1 086 147	
		2018-2019	961 526	
		2020-2021	783 328	
		2022-2023	649 680	
8.	Samorząd Woj. Opolskiego	2014-2015	30 512	1 092 665
		2016-2017	338 726	

		2018-2019	289 964	
		2020-2021	230 552	
		2022-2023	202 910	
9.	Samorząd Woj. Podkarpackiego	2014-2015	128 243	2 309 609
		2016-2017	681 335	
		2018-2019	601 594	
		2020-2021	464 231	
		2022-2023	434 207	
10	Samorząd Woj. Podlaskiego	2014-2015	79 195	1 835 359
		2016-2017	543 266	
		2018-2019	486 289	
		2020-2021	381 561	
		2022-2023	345 047	
11.	Samorząd Woj. Pomorskiego	2014-2015	31 632	1 292 506
		2016-2017	421 357	
		2018-2019	330 849	
		2020-2021	255 337	
		2022-2023	253 331	
12	Samorząd Woj. Śląskiego	2014-2015	116 768	1 536 840
		2016-2017	435 077	
		2018-2019	399 578	
		2020-2021	313 396	
		2022-2023	272 021	
13	Samorząd Woj. Świętokrzyskiego	2014-2015	74 283	

		2016-2017	437 560	1 409 826
		2018-2019	373 528	
		2020-2021	277 736	
		2022-2023	246 720	
14	Samorząd Woj. Warmińsko – Mazurskiego	2014-2015	142 176	1 749 109
		2016-2017	508 638	
		2018-2019	463 368	
		2020-2021	339 327	
		2022-2023	295 599	
15	Samorząd Woj. Wielkopolskiego	2014-2015	115 642	2 032 715
		2016-2017	593 553	
		2018-2019	533 887	
		2020-2021	435 001	
		2022-2023	354 632	
16	Samorząd Woj. Zachodniopomorskiego	2014-2015	39 750	1 420 763
		2016-2017	414 863	
		2018-2019	376 502	
		2020-2021	318 210	
		2022-2023	271 438	
17	Agencja Rynku Rolnego	2014-2015	18 027	345 087
		2016-2017	81 765	
		2018-2019	81 765	
		2020-2021	81 765	
		2022-2023	81 765	

18	podmiot, któremu ARiMR powierzy wykonywanie zadań, o których mowa w art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFRROW w ramach PROW 2014-2020	2014-2015	0	75 000
		2016-2017	18 750	
		2018-2019	18 750	
		2020-2021	18 750	
		2022-2023	18 750	
19	ARiMR	2014-2015	74 454	590 404
		2016-2017	128 988	
		2018-2019	128 988	
		2020-2021	128 988	
		2022-2023	128 988	
20	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Jednostka Centralna Krajowej Sieci Rozwoju Obszarów Wiejskich	2014-2015	1 228 520	7 875 000
		2016-2017	1 741 250	
		2018-2019	1 962 730	
		2020-2021	1 771 875	
		2022-2023	1 170 625	
21	Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie	2014-2015	6 909	1 664 965
		2016-2017	414 514	
		2018-2019	414 514	
		2020-2021	414 514	
		2022-2023	414 514	
22	ODR woj. dolnośląskie	2014-2015	2 437	233 365
		2016-2017	57 732	
		2018-2019	57 732	
		2020-2021	57 732	

		2022-2023	57 732	
23	ODR woj. kujawsko-pomorskie	2014-2015	14 206	252 298
		2016-2017	59 523	
		2018-2019	59 523	
		2020-2021	59 523	
		2022-2023	59 523	
24	ODR woj. lubelskie	2014-2015	2 732	249 407
		2016-2017	61 669	
		2018-2019	61 669	
		2020-2021	61 669	
		2022-2023	61 669	
25	ODR woj. lubuskie	2014-2015	2 375	281 680
		2016-2017	69 826	
		2018-2019	69 826	
		2020-2021	69 826	
		2022-2023	69 826	
26	ODR woj. łódzkie	2014-2015	3 955	249 407
		2016-2017	61 363	
		2018-2019	61 363	
		2020-2021	61 363	
		2022-2023	61 363	
27	ODR woj. małopolskie	2014-2015	2 634	255 256
		2016-2017	63 156	
		2018-2019	63 156	

		2020-2021	63 156	
		2022-2023	63 156	
28	ODR woj. mazowieckie	2014-2015	2 485	
		2016-2017	51 070	
		2018-2019	51 070	
		2020-2021	51 070	
		2022-2023	51 070	
				206 765
29	ODR woj. opolskie	2014-2015	2 712	
		2016-2017	71 613	
		2018-2019	71 613	
		2020-2021	71 613	
		2022-2023	71 613	
				289 164
30	ODR woj. podkarpackie	2014-2015	2 415	
		2016-2017	61 042	
		2018-2019	61 042	
		2020-2021	61 042	
		2022-2023	61 042	
				246 582
31	ODR woj. podlaskie	2014-2015	1 989	
		2016-2017	67 291	
		2018-2019	67 291	
		2020-2021	67 291	
		2022-2023	67 291	
				271 154
32	ODR woj. pomorskie	2014-2015	2 326	
		2016-2017	64 765	
				261 386

		2018-2019	64 765	
		2020-2021	64 765	
		2022-2023	64 765	
33	ODR woj. śląskie	2014-2015	17 343	261 386
		2016-2017	61 011	
		2018-2019	61 011	
		2020-2021	61 011	
		2022-2023	61 011	
34	ODR woj. świętokrzyskie	2014-2015	2 816	281 680
		2016-2017	69 716	
		2018-2019	69 716	
		2020-2021	69 716	
		2022-2023	69 716	
35	ODR woj. warmińsko-mazurskie	2014-2015	2 438	258 285
		2016-2017	63 962	
		2018-2019	63 962	
		2020-2021	63 962	
		2022-2023	63 962	
36	ODR woj. wielkopolskie	2014-2015	2 373	221 492
		2016-2017	54 780	
		2018-2019	54 780	
		2020-2021	54 780	
		2022-2023	54 780	
37	ODR woj. zachodniopomorskie	2014-2015	2 266	258 285

	2016-2017	64 005	
	2018-2019	64 005	
	2020-2021	64 005	
	2022-2023	64 005	
		<u>43 196 400</u>	<u>43 196 400</u>

Zgodnie z zapisami PROW 2014-2020 na wsparcie funkcjonowania KSOW i działania informacyjno-promocyjne przewidziano kwotę **60 mln Euro** ze środków pomocy technicznej Programu. Powyższa tabela szczegółowa przedstawia indykatywny podział budżetu KSOW **na realizację operacji z poszczególnych planów operacyjnych**. Szczegółowy podział środków pomiędzy podmioty zaangażowane w działania związane z funkcjonowaniem KSOW **w zakresie ich funkcjonowania** dokonany zostanie w ramach podziału wszystkich środków na pomoc techniczną Programu, w drodze rozporządzenia Ministra RiRW.

5. HARMONOGRAM

Działanie	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gromadzenie przykładów operacji realizujących poszczególne priorytety Programu.										
Ułatwianie wymiany wiedzy pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w rozwoju obszarów wiejskich oraz wymiana i rozpowszechnianie rezultatów działań na rzecz tego rozwoju.										
Szkolenia i działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla Lokalnych Grup Działania (LGD), w tym zapewnianie pomocy technicznej w zakresie współpracy międzyterytorialnej i transnarodowej.										
Działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla doradców i służb wspierających wdrażanie innowacji na obszarach wiejskich.										
Poszukiwanie partnerów KSOW do współpracy w ramach działania „Współpraca”, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 13 ustawy oraz ułatwianie tej współpracy.										
Rozpowszechnianie informacji na temat wyników monitoringu i oceny realizacji działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w perspektywie finansowej 2014-2020.										
Udział w Europejskiej Sieci na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (ESROW).										
Plan komunikacyjny PROW 2014-2020.										

Promocja współpracy w sektorze rolnym i realizacji przez rolników wspólnych inwestycji										
Organizacja i udział w targach, wystawach tematycznych na rzecz prezentacji osiągnięć i promocji polskiej wsi w kraju i za granicą										
Aktywizacja mieszkańców wsi na rzecz podejmowania inicjatyw służących włączeniu społecznemu, w szczególności osób starszych, młodzieży, niepełnosprawnych, mniejszości narodowych i innych osób wykluczonych społecznie										
Identyfikacja, gromadzenie i upowszechnianie dobrych praktyk mających wpływ na rozwój obszarów wiejskich										
Promocja zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich										

6. SPRAWOZDAWCZOŚĆ I MONITORING

6.1. OPIS SYSTEMU MONITOROWANIA, SPRAWOZDAWCZOŚCI I OCENY

W celu uzyskania danych na temat przebiegu i efektów wdrażania KSOW, będzie on poddany bieżącemu monitorowaniu. Realizację KSOW będą monitorować: Instytucja Zarządzająca KSOW, Jednostka Centralna KSOW, CDR, ARiMR, jednostki regionalne KSOW oraz podmioty wdrażające PROW 2014-2020. Monitoring będzie prowadzony na podstawie zdefiniowanych wskaźników finansowych oraz wskaźników produktu i rezultatu.

Informacje będą gromadzone na szczeblu Instytucji Zarządzającej KSOW, Jednostki Centralnej, CDR, jednostek regionalnych, ARiMR oraz podmiotów wdrażających PROW 2014-2020, na podstawie dokumentów przedłożonych przez wnioskodawców/realizatorów działań KSOW oraz dokumentów opracowywanych przez instytucje zaangażowane w realizację operacji w ramach KSOW. Na podstawie zestawionych danych, ww. instytucje będą przygotowywały informacje bieżące (miesięczne), informacje okresowe (półroczne) oraz sprawozdania okresowe (roczne i dwuletnie).

Jednostka Centralna KSOW we współpracy z jednostkami regionalnymi, CDR (w zakresie SIR), ARiMR oraz podmiotami wdrażającymi PROW 2014-2020, na podstawie danych monitoringowych, sporządza informację półroczną z realizacji dwuletnich Planów Operacyjnych KSOW, która jest przedkładana wojewódzkim grupom roboczym do zaopiniowania i Grupie Roboczej ds. KSOW do akceptacji.

Sposób zbierania danych przez jednostki regionalne, CDR (w zakresie SIR), ARiMR oraz podmioty wdrażające PROW 2014-2020, oraz tryb ich przekazywania do Jednostki Centralnej KSOW określają zasady zamieszczone w Załączniku nr 1 do Planu Działania KSOW.

Dane dotyczące wdrażania Planu Działania KSOW oraz dwuletnich Planów Operacyjnych KSOW będą przekazywane przez Jednostkę Centralną KSOW do Instytucji Zarządzającej KSOW, w formie elektronicznej oraz pisemnej zgodnie z ustalonymi zasadami zamieszczonymi w Załączniku nr. 1 do Planu Działania KSOW.

Na podstawie informacji i sprawozdań otrzymanych od Jednostki Centralnej w Instytucji Zarządzającej przygotowany zostanie wkład w zakresie postępu wdrażania działań KSOW do sprawozdań rocznych PROW 2014-2020 oraz sprawozdania końcowego z realizacji PROW 2014-2020.

6.1.1 Wskaźniki monitorowania

Wskaźniki monitorowania zostały zdefiniowane dla Planu Działania KSOW oraz dwuletnich Planów Operacyjnych KSOW na podstawie wytycznych opracowanych przez KE dla programów rozwoju obszarów wiejskich, przy uwzględnieniu specyfiki poszczególnych działań KSOW określonych w PROW 2014-2020.

Określono wskaźniki produktu i rezultatu wdrażanych działań KSOW w ramach dwuletnich Planów Operacyjnych KSOW.

Określono również wskaźniki odnoszące się do funkcjonowania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich oraz SIR.

Wskaźniki służyć będą mierzeniu postępów, efektywności i skuteczności wdrażania Planu Działania KSOW w odniesieniu do jego celów i priorytetów. Dane będą gromadzone na poziomie operacji i działań wdrażanych w ramach dwuletnich Planów Operacyjnych.

Powyższe dane będą przedstawiane wojewódzkim grupom roboczym ds. KSOW, Grupie Roboczej ds. KSOW oraz Komitetowi Monitorującemu PROW 2014-2020 w celu realizacji ich zadań.

Wskaźniki produktu - odnoszą się do liczby oraz wartości operacji wdrażanych w ramach działań objętych dwuletnimi Planami Operacyjnymi. Swoim zasięgiem nie powinny wykraczać poza przyjęty termin wdrażania działań. Pozyskiwane będą bezpośrednio z systemu monitorowania.

Wskaźniki rezultatu - mierzą bezpośrednie efekty realizacji działań, które nastąpiły po zakończeniu i w wyniku realizacji operacji. Pozyskiwanie wskaźników rezultatów będzie się odbywać bezpośrednio z systemu monitorowania lub za pomocą ankiet poszkoleniowych lub badań ewaluacyjnych.

Zestawienie wskaźników monitorowania dla Planu Działania KSOW

Wskaźnik	Jednostka
Liczba szkoleń, warsztatów	szt.
Liczba konferencji, spotkań, seminariów	szt.
Liczba wyjazdów/wizyt studyjnych/wymian eksperckich	szt.
Liczba targów, wystaw, jarmarków, festynów, dożynek	szt.
Liczba konkursów	szt.
Liczba uczestników szkoleń, warsztatów	osoby
Liczba uczestników konferencji, spotkań, seminariów	osoby
Liczba uczestników wyjazdów/wizyt studyjnych/wymian eksperckich	osoby
Liczba uczestników konkursów	osoby
Liczba wydanych broszur, artykułów, publikacji itp.	szt.
Liczba wydanych broszur, artykułów, publikacji itp. w formie elektronicznej	szt.
Liczba materiałów promocyjnych (tylko gadżety)	szt.
Liczba badań ewaluacyjnych, analitycznych, ekspertyz, prac rozwojowych	szt.
Liczba działań promocyjnych w mediach	szt.
Liczba odwiedzin serwisu/portalu internetowego dot. KSOW/SIR	szt.
Liczba wykorzystanych innych narzędzi komunikacji dla informacji lub promocji lub upowszechniania dobrych praktyk, np. mediów społecznościowych	szt.
Liczba utworzonych grup operacyjnych lub partnerstw działających na rzecz innowacji	szt.
Liczba grup operacyjnych, partnerstw uczestniczących w projektach sieciowych (w tym międzynarodowych)	szt.
Liczba LGD reprezentowanych w grupie tematycznej ds. podejścia Leader oraz RLKS	szt.

6.1.2. Specyficzne wskaźniki dla poszczególnych działań Planu Działania KSOW i skwantyfikowane wartości docelowe:

Działanie: Upowszechnianie wyników monitoringu i oceny realizacji działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w perspektywie finansowej 2014-2020

TYP WSKAŹNIKA	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA
PRODUKT	Liczba operacji	
	Całkowita wartość operacji (EUR)	
REZULTAT	Liczba wydarzeń (konferencji, seminariów, spotkań oraz wyjazdów studyjnych)	
	Liczba publikacji (broszur, newsletterów, magazynów, artykułów w prasie oraz internecie, opracowań ewaluacyjnych, analitycznych)	
	Liczba wykorzystywanych innych narzędzi komunikacyjnych (np. strony internetowe, media społecznościowe)	

Działanie: Organizowanie działań na rzecz współpracy dla doradców rolniczych i służb wspierających wdrażanie innowacji na obszarach wiejskich w ramach SIR

TYP WSKAŹNIKA	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA
PRODUKT	Liczba operacji	
	Całkowita wartość operacji (EUR)	
REZULTAT	Liczba wydarzeń informacyjno-aktywizujących oraz szkoleniowych (np. szkoleń, konferencji, seminariów, spotkań, warsztatów oraz wyjazdów studyjnych i szkoleniowych)	
	Liczba uczestników wydarzeń informacyjno-aktywizujących oraz szkoleniowych	
	Liczba wydarzeń promocyjnych (np. targi, wystawy, stoiska promocyjne, festyny, jarmarki)	
	Liczba publikacji, materiałów informacyjnych i promocyjnych (np. broszury, ulotki)	
	Liczba utworzonych partnerstw działających na rzecz innowacji	

Działanie: Gromadzenie przykładów projektów realizujących poszczególne priorytety Programu

TYP WSKAŹNIKA	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA
PRODUKT	Liczba operacji	
	Całkowita wartość operacji (EUR)	
REZULTAT	Liczba wydarzeń promujących (konferencji, seminariów informacyjnych, spotkań, konkursów, festynów, jarmarków oraz wyjazdów studyjnych)	
	Liczba uczestników wydarzeń promocyjnych	
	Liczba wykorzystanych innych narzędzi komunikacyjnych służących identyfikacji, gromadzeniu i udostępnieniu przykładów operacji (np. strony internetowe, publikacje itp.)	

Działanie: Zapewnienie szkoleń i działań na rzecz współpracy dla Lokalnych Grup Działania, w tym pomoc techniczna w zakresie współpracy międzyterytorialnej i transnarodowej

TYP WSKAŹNIKA	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA
PRODUKT	Liczba operacji	
	Całkowita wartość operacji (EUR)	
REZULTAT	Liczba szkoleń i działań na rzecz współpracy, np. konferencji, seminariów, spotkań, konkursów, festynów, jarmarków, targów, wymian ekspertów oraz wyjazdów studyjnych	
	Liczba zawartych porozumień pomiędzy LGD o współpracy krajowej i międzynarodowej	
	Liczba LGD reprezentowana w Grupie Tematycznej ds. podejścia Leader oraz RLKS	

Działanie: Poszukiwanie i wsparcie dla partnerów do współpracy w ramach działania „Współpraca”, o którym mowa w PROW 2014-2020 oraz animowanie tej współpracy

TYP WSKAŹNIKA	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA
PRODUKT	Liczba operacji	
	Całkowita wartość operacji (EUR)	
REZULTAT	Liczba działań informacyjno-aktywizujących i szkoleń na rzecz współpracy w zakresie innowacji, (np. konferencji, seminariów, spotkań, warsztatów, wyjazdów studyjnych i szkoleniowych)	
	Liczba uczestników wydarzeń informacyjno-aktywizujących oraz szkoleniowych	
	Liczba wydarzeń promocyjnych i upowszechniających informacje na temat projektów realizowanych przez partnerstwa na rzecz innowacji	
	Liczba uczestników wydarzeń promocyjnych i upowszechniających informacje na temat projektów realizowanych przez partnerstwa na rzecz innowacji	
	Liczba publikacji, materiałów informacyjnych i promocyjnych (np. broszury, ulotki)	
	Liczba podmiotów, uczestników szkoleń i działań informacyjno-aktywizujących na rzecz współpracy, którzy zadeklarowali swój udział w tworzeniu partnerstw na rzecz innowacyjności w rolnictwie i na obszarach wiejskich	

Działanie: Ułatwianie wymiany wiedzy tematycznej i analitycznej pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w rozwoju obszarów wiejskich oraz wymiana i rozpowszechnianie rezultatów działań na rzecz tego rozwoju

TYP WSKAŹNIKA	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA
PRODUKT	Liczba operacji	
	Całkowita wartość operacji (EUR)	
REZULTAT	Liczba szkoleń, konferencji, seminariów, spotkań, warsztatów	
	Liczba publikacji, materiałów informacyjnych, badań ewaluacyjnych, analitycznych, ekspertyz, badań potrzebnych dla rozwoju wsi i rolnictwa	
	Liczba prac rozwojowych ukierunkowanych na bezpośrednie zastosowanie wyników tych prac w działalności konkretnych instytucji	

Działanie: Współpraca z ESRROW

TYP WSKAŹNIKA	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA
PRODUKT	Liczba operacji	
	Całkowita wartość operacji (EUR)	
REZULTAT	Liczba szkoleń, konferencji, seminariów, spotkań, warsztatów na rzecz wymiany doświadczeń pomiędzy sieciami (w tym EPI)	
	Liczba grup tematycznych utworzonych w ramach KSOW (w tym SIR)	
	Liczba partnerstw uczestniczących w projektach sieciowych (w tym międzynarodowych)	

Działanie: Plan komunikacyjny PROW 2014-2020

TYP WSKAŹNIKA	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA
PRODUKT	Liczba operacji	
	Całkowita wartość operacji (EUR)	
REZULTAT	Liczba szkoleń, konferencji, seminariów, spotkań, warsztatów dla potencjalnych wnioskodawców nt. PROW 2014-2020	
	Liczba szkoleń, konferencji, seminariów, spotkań, warsztatów dla beneficjentów PROW 2014-2020	
	Liczba publikacji, materiałów informacyjnych, promocyjnych, badań ewaluacyjnych, analitycznych, ekspertyz nt. PROW 2014-2020	
	Liczba innych narzędzi komunikacji użytych do informacji i promocji PROW 2014-2020 (np. portale społecznościowe, strony internetowe, radio, telewizja itp.)	

Działanie: Działania na rzecz promowania współpracy w sektorze rolnym i realizacji przez rolników wspólnych inwestycji

TYP WSKAŹNIKA	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA

PRODUKT	Liczba operacji	
	Całkowita wartość operacji (EUR)	
REZULTAT	Liczba szkoleń, seminariów, spotkań, warsztatów, wyjazdów studyjnych w zakresie realizacji wspólnych inwestycji	
	Liczba konferencji upowszechniających wyniki badań i analiz w zakresie możliwości wspólnego inwestowania	
	Liczba publikacji, materiałów informacyjnych dotyczących upowszechnienia dobrych praktyk w zakresie realizacji wspólnych inwestycji	
	Liczba akcji promocyjnych upowszechniających realizację wspólnych inwestycji	

Działanie: Organizacja i udział w targach, wystawach tematycznych na rzecz prezentacji osiągnięć i promocji polskiej wsi w kraju i za granicą

TYP WSKAŹNIKA	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA
PRODUKT	Liczba operacji	
	Całkowita wartość operacji (EUR)	
REZULTAT	Liczba zorganizowanych targów, wystaw, stoisk itp. w kraju	
	Liczba zorganizowanych targów, wystaw, stoisk itp. za granicą	
	Liczba podmiotów, które wzięły udział w targach, wystawach itp. w kraju i za granicą	
	Liczba materiałów, produktów promocyjnych wystawianych/prezentowanych podczas targów, wystaw itp.	

Działanie: Aktywizacja mieszkańców wsi na rzecz podejmowania inicjatyw służących włączeniu społecznemu, w szczególności osób starszych, młodzieży, niepełnosprawnych, mniejszości narodowych i innych osób wykluczonych społecznie

TYP WSKAŹNIKA	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA
PRODUKT	Liczba operacji	
	Całkowita wartość operacji (EUR)	
REZULTAT	Liczba szkoleń i innych działań na rzecz aktywizacji mieszkańców, np. konferencji, seminariów, spotkań, konkursów, festynów, jarmarków, targów, wystaw, wymian ekspertów oraz wyjazdów studyjnych	
	Liczba formalnych i nieformalnych partnerstw, które powstały na rzecz włączenia społecznego	
	Liczba materiałów informacyjnych, promocyjnych użytych podczas działań aktywizujących	
	Liczba innych narzędzi komunikacji użytych do informacji i promocji działań aktywizujących (np. portale społecznościowe, strony internetowe, radio, telewizja itp.)	

Działanie: Identyfikacja, gromadzenie i upowszechnianie dobrych praktyk mających wpływ na rozwój obszarów wiejskich

TYP WSKAŹNIKA	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA
PRODUKT	Liczba operacji	
	Całkowita wartość operacji (EUR)	
REZULTAT	Liczba konferencji, seminariów informacyjnych, spotkań, konkursów, festynów, jarmarków, wystaw oraz wyjazdów studyjnych dotyczących upowszechniania dobrych praktyk	
	Liczba uczestników wydarzeń promocyjnych	
	Liczba publikacji, materiałów informacyjnych dotyczących upowszechnienia dobrych praktyk na rzecz rozwoju obszarów wiejskich	
	Liczba innych narzędzi komunikacji użytych do upowszechnienia dobrych praktyk (np. portale społecznościowe, strony internetowe, radio, telewizja itp.)	

Działanie: Promocja zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich

TYP WSKAŹNIKA	WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA
PRODUKT	Liczba operacji	
	Całkowita wartość operacji (EUR)	
REZULTAT	Liczba wydarzeń promujących (konferencji, seminariów informacyjnych, spotkań, konkursów, festynów, jarmarków, wystaw, stoisk oraz wyjazdów studyjnych)	
	Liczba uczestników wydarzeń promocyjnych	
	Liczba publikacji, materiałów informacyjnych, promocyjnych, badań ewaluacyjnych, analitycznych, ekspertyz dotyczących zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich	
	Liczba produktów użytych do promocji	
	Liczba innych narzędzi komunikacji użytych do promocji (np. portale społecznościowe, strony internetowe, radio, telewizja itp.)	

6.2 SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Artykuł 75 rozporządzenia 1305/2013 określa obowiązki IZ w zakresie sprawozdawczości z realizacji PROW 2014-2020. Do dnia 30 czerwca 2016 r. i do dnia 30 czerwca każdego kolejnego roku do 2024 r. włącznie IZ PROW 2014-2020 przedstawia KE roczne sprawozdanie z realizacji programu za poprzedni rok kalendarzowy. W przypadku sprawozdanie składanego w 2016 r. obejmie ono lata kalendarzowe 2014 i 2015.

W związku z powyższym, Instytucja Zarządzająca KSOW, w terminie do 15 czerwca każdego roku, przedstawi Instytucji Zarządzającej PROW 2014-2020 wkład do sprawozdania rocznego w zakresie wdrażania Planu Działania KSOW. Pierwsze sprawozdanie zostanie przekazane Instytucji Zarządzającej PROW 2014-2020 w 2016 r.

Ponadto Jednostka Centralna KSOW we współpracy z jednostkami regionalnymi, CDR (w zakresie SIR), ARiMR oraz podmiotami wdrażającymi PROW 2014-2020 opracowuje również dwuletnie sprawozdanie z realizacji dwuletnich Planów Operacyjnych, które składane jest każdorazowo na koniec wdrażania danego dwuletniego planu operacyjnego, wojewódzkim grupom roboczym oraz GR ds. KSOW. Zakres, zasady oraz tryb opracowania sprawozdań określony został w Załączniku nr 1 do Planu Działania KSOW

6.2.1 Monitorowanie realizacji Strategii Komunikacji PROW 2014-2020

Monitorowaniu poddana zostanie również realizacja Strategii Komunikacji PROW 2014 – 2020, zgodnie z zasadami w niej określonymi. Wynikiem monitorowania realizacji Strategii Komunikacji PROW 2014-2020 będą między innymi dane dotyczące zmian wartości wskaźników w niej określonych. W związku z realizacją PROW 2014 – 2020, w rocznych sprawozdaniach z realizacji programu, począwszy od 2016 roku, zostanie przedstawiony osobny rozdział zawierający zbiorcze sprawozdanie dotyczące realizacji strategii.

6.3 EWALUACJA I OCENA KSOW

Przez ewaluację należy rozumieć systematyczną i obiektywną ocenę funkcjonowania i realizacji działań Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 jako całości (w tym SIR), tj. jej założeń, procesu realizacji działań i ich rezultatów pod względem takich czynników jak przede wszystkim efektywność i skuteczność, ale także adekwatność i trwałość podjętych działań. Odnosi się ona do długoterminowych efektów realizacji działań oraz ich oddziaływania. Powinna dostarczyć rzetelnych i przydatnych informacji o obiekcie badania zwiększając efektywność procesu decyzyjnego oraz umożliwiając poprawę współdziałania wszystkich partnerów zaangażowanych we wdrażanie Planu Działania KSOW oraz dwuletnich Planów Operacyjnych.

W celu zachowania jakości, użyteczności i efektywności realizowanych działań IZ KSOW dokonuje bieżącej oceny realizacji dwuletnich planów operacyjnych. Pozwala to w odpowiednim czasie na ich skorygowanie i ewentualną modyfikację. Zminimalizowane zostanie również ryzyko powtarzania błędów i powtórnej realizacji nietrafionych działań. Wyniki oceny stanowią również ważny element wymiany doświadczeń pomiędzy wszystkim zaangażowanymi we wdrażanie KSOW instytucjami.

Ewaluacja prowadzona będzie w dwóch obszarach. Efekty funkcjonowania KSOW i realizacji Planu Działania KSOW będą oceniane w szczególności w oparciu o:

- **Ocenę bieżącą** – ocena ta przeprowadzana jest przez niezależnego ewaluatora. Zgodnie z zapisami Programu za ewaluację całego Programu odpowiada jednostka ewaluacyjna funkcjonująca w ramach Instytucji Zarządzającej PROW 2014-2020. W procesie ewaluacji uczestniczą także instytucje, które biorą udział w procesie wdrażania PROW 2014-2020. Usprawnieniu współpracy i wsparciu całego procesu służy powołana przez IZ Grupa Zarządzająca Ewaluacją (GZE). Przedstawiciel IZ KSOW jest członkiem tej grupy. Jednym z obszarów badania ewaluacyjnego będzie ocena funkcjonowania KSOW. W tym celu dla właściwej oceny działalności sieci, IZ KSOW przekaze ewaluatorowi do wykorzystania podczas badania ewaluacyjnego, wytyczne KE dotyczące samooceny funkcjonowania sieci,

tw. NRN Self-assessment statistics 2014-2020, zgodnie z załącznikiem nr 2 do Planu Działania KSOW.

Badanie to umożliwi kompleksową ocenę zaplanowanych działań oraz zidentyfikuje obszary, które będą wymagały ewentualnej korekty. Posłuży również do oceny jakości, użyteczności i skuteczności prowadzonych działań, a także będzie podstawą do formułowania działań mających służyć wyeliminowaniu zidentyfikowanych barier oraz zwiększeniu efektywności wdrażania działań sieci.

- **Ocenę końcową (ex-post)** - w 2023 roku wykonana zostanie ocena ex-post funkcjonowania KSOW oraz realizacji Planu Działania KSOW. Ocena końcowa określi stopień wykorzystania środków finansowych, wpływ społeczno-edukacyjny KSOW, a także wpływ realizowanego Planu Działania na realizację priorytetów wspólnotowych. Określi też czynniki, które przyczyniły się do sukcesu bądź porażki realizacji poszczególnych działań KSOW i jej celów.

Ocena końcowa również zostanie dokonana przez niezależnego oceniającego wyłonionego na drodze postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

7. PLAN KOMUNIKACYJNY

Opis działania Plan komunikacyjny przygotowany został w oparciu o zasady określone w Strategii komunikacji PROW 2014-2020, zwanej dalej „Strategią”.

IZ i podmioty, którym delegowano zadania IZ wykonują zadania, o których mowa w art. 66 ust. 1 lit. i rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005. IZ i każdy z podmiotów zgłaszają operacje (opracowują plany komunikacyjne), które po ich ocenie i włączeniu do planu operacyjnego stają się Planem komunikacyjnym danej jednostki.

Przygotowując plan komunikacyjny w ramach dwuletniego planu operacyjnego IZ i podmioty wdrażające stosują się do Strategii, zapisu niniejszego rozdziału oraz wytycznych dotyczących zawartości i zasad realizacji działania Plan Komunikacyjny PROW 2014-2020 oraz nadzoru na jego realizacją.

7.1. PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA ZAPEWNIENIE REALIZACJI DZIAŁAŃ INFORMACYJNO-PROMOCYJNYCH PROW

Podmiotami odpowiedzialnymi za zapewnienie realizacji działań informacyjno-promocyjnych PROW są IZ oraz podmioty, którym delegowano zadania IZ, tj. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Agencja Rynku Rolnego, samorządy województw oraz podmiot, który będzie wdrażał działania „Transfer wiedzy i działalność informacyjna” oraz „Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i usługi z zakresu zastępstw”.

7.2. PODZIAŁ ZADAŃ

Do zadań IZ należy zarządzanie PROW i wdrażanie go w efektywny, skuteczny i prawidłowy sposób, w szczególności: określenie kryteriów wyboru operacji w ramach wszystkich działań (z wyjątkiem kryteriów, do określenia których właściwe są LGD) i zapewnienie, że operacje są wybierane zgodnie z tymi kryteriami, monitorowanie realizacji Programu, sporządzanie rocznych sprawozdań z postępu wdrażania PROW, zagwarantowanie przeprowadzania ocen PROW, zapewnienie informacji i promocji PROW 2014-2020, w tym z wykorzystaniem KSOW oraz informowanie i reklama PROW 2014-2020 oraz informowanie o przyszłym okresie programowania 2021-2027.

Zadania związane z zarządzaniem i wdrażaniem PROW podzielone są pomiędzy poszczególne komórki organizacyjne Ministerstwa zgodnie z regulaminem organizacyjnym MRiRW. Wykonywanie zadań IZ w zakresie poszczególnych działań PROW należy do następujących komórek organizacyjnych: Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich, Departament Płatności Bezpośrednich, Departament Spraw Społecznych i Oświaty Rolniczej, Departament Strategii Analiz i Rozwoju, Departament Hodowli i Ochrony Roślin, Departament Rynków Rolnych.

Komórką organizacyjną w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) odpowiedzialną za koordynację wykonywania zadań IZ oraz wykonywanie zadań IZ jest Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich (ROW).

Natomiast Biuro Pomocy Technicznej (BPT) odpowiedzialne jest za opracowanie oraz wdrożenie, we współpracy z podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań informacyjnych i promocyjnych Strategii. Biuro odpowiada za zapewnienie spójności planów operacyjnych i harmonogramów działań informacyjno-promocyjnych dotyczących PROW 2014-2020 oraz monitorowanie ich realizacji.

Do zadań BPT należy m. in.: monitorowanie, sprawozdawczość i ewaluacja Strategii, nadzór nad realizacją działania Plan Komunikacyjny PROW 2014-2020 oraz monitorowanie i sprawozdawczość z jego realizacji.

IZ prowadzi działania o charakterze horyzontalnym, skierowane do ogółu społeczeństwa, zapewnia dostęp do aktualnych informacji, przynajmniej na stronie internetowej dot. Programu oraz odpowiada za przekazanie podmiotom zaangażowanym w działania informacyjne i promocyjne szczegółowych zasad wypełniania obowiązków informacyjnych w zakresie projektów współfinansowanych ze środków UE.

Do zadań pozostałych podmiotów należy przekazywanie informacji w szczególności w zakresie:

- możliwości uzyskania dofinansowania oraz terminów naboru wniosków o dofinansowanie;
- udostępnienia instrukcji wypełniania wniosków;
- procedur rozpatrywania wniosków o dofinansowanie, w tym warunków i kryteriów wyboru i oceny projektów;
- danych teleadresowych do punktów informacyjnych gdzie odbiorcy mogą uzyskać informacje na temat PROW, kryteriów wyboru i oceny operacji;

- odpowiedzialności potencjalnych beneficjentów za poinformowanie opinii publicznej o celu operacji i wsparciu operacji z EFRROW;
- monitorowania i sprawozdawczości z realizacji Planu komunikacyjnego PROW 2014-2020 oraz planów komunikacyjnych w ramach planów operacyjnych, realizowane zgodnie z wytycznymi IZ.

Podmioty odpowiedzialne za zapewnienie realizacji działań informacyjno-promocyjnych PROW prowadzą działania mające na celu przekazanie szczegółowych informacji adresowanych do beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu. Ww. podmioty zobowiązane są przekazać szczegółowe zasady wypełniania obowiązków informacyjnych w zakresie projektów współfinansowanych ze środków UE beneficjentom.

7.3. CELE

Każdy z podmiotów wdrażających określa cele, które zamierza osiągnąć w danym roku kalendarzowym..

Cele te są zgodne z celami głównymi określonymi w Strategii, tj.

- zapewnieniem pewnej, aktualnej i przejrzystej informacji o PROW 2014-2020 dla ogółu interesariuszy oraz promowanie PROW, jako instrumentu wspierającego rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich w Polsce oraz
- budowaniem pozytywnego wizerunku wsi jako miejsca zamieszkania.

Cele są również zgodne z minimum jednym celem szczegółowym określonym w Strategii:

- zwiększeniem poziomu wiedzy ogólnej i szczegółowej dotyczącej PROW 2014-2020, w tym zapewnieniem informacji dotyczących warunków i trybu przyznawania pomocy, dla potencjalnych beneficjentów w zakresie praktycznej wiedzy i umiejętności o sposobie przygotowania wniosków, biznesplanów oraz dla beneficjentów w zakresie przygotowania wniosków o płatność,
- uwidocznieniem roli Wspólnoty we współfinansowaniu rozwoju obszarów wiejskich w Polsce,
- zbudowaniem i utrzymaniem wysokiej rozpoznawalności EFRROW i PROW 2014-2020 na tle innych programów oraz funduszy europejskich,
- zmianą w świadomości mieszkańców kraju funkcjonowania PROW jako programu głównie lub wyłącznie wspierającego rolników/rolnictwo,
- poszerzeniem grupy zainteresowanych PROW, dotarciem z przekazem do grup nastawionych niechętnie lub krytycznie do FE (w tym PROW), przełamaniem negatywnych stereotypów dotyczących życia na obszarach wiejskich.

7.4. DZIAŁANIA INFORMACYJNO-PROMOCYJNE ORAZ SPOSÓB ICH REALIZACJI

1. Działanie: Upowszechnianie wiedzy ogólnej na temat Programu.

Celem działania jest upowszechnienie wiedzy ogólnej na temat Programu, zasad jego wdrażania oraz wkładu Wspólnoty w realizację Programu,.

Działanie realizowane jest przez IZ i podmioty, do których delegowano zadania IZ. IZ realizuje działania dla ogółu społeczeństwa, instytucji zaangażowanych bezpośrednio we wdrażanie Programu oraz mediów. Pozostałe podmioty kierują działania do ogółu społeczeństwa, potencjalnych beneficjentów, beneficjentów, instytucji zaangażowanych pośrednio we wdrażanie Programu oraz przedstawicieli mediów.

Realizowane w ramach przedmiotowego działania przedsięwzięcia zapewnią odpowiedni poziom wiedzy ogólnej PROW 2014-2020.

Informacje przekazywane są m. in. poprzez następujące formy komunikacji: szkolenia, konferencje i seminaria, kampanie informacyjne w mediach, popularne seriale, programy, audycje, teleturnieje, audycje/programy edukacyjne emitowane w telewizji, radio, strony internetowe, materiały informacyjne w internecie, media społecznościowe, portal KSOW, punkty informacyjne, konferencje prasowe, materiały promocyjne, konkursy.

W zależności od grupy docelowej stosowane są różne mechanizmy/ narzędzia do przekazywania ogólnych informacji o Programie, których wykaz znajduje się w tabeli nr 2 Strategii.

2. Działanie: Zapewnienie informacji o Programie podmiotom zaangażowanym w realizację Strategii.

Celem działania jest zwiększenie efektywności procesu informowania o PROW poprzez przekazywanie aktualnych i pewnych informacji do podmiotów, do których delegowano zadania IZ.

Działanie realizowane jest przez IZ, która na bieżąco i zgodnie z aktualnymi potrzebami ww. podmiotów przeprowadza przedsięwzięcia, dzięki którym zwiększa się i pogłębia wiedza na temat Programu.

Informacje przekazywane są m. in. poprzez następujące formy komunikacji: spotkania robocze, szkolenia, w trybie elektronicznego przekazywania danych.

3. Działanie: Informowanie o rezultatach Programu oraz wkładzie Wspólnoty podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii.

Celem działania jest zapewnienie odpowiedniej i bezpośredniej informacji na temat realizacji Programu, osiągniętych rezultatów, a także o zakresie udzielanej pomocy przez Unię Europejską w ramach Programu tak, by podmioty zaangażowane w realizację Strategii mogły przekazywać te informacje pozostałym grupom docelowym.

Działanie realizowane jest przez IZ i skierowane jest do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Agencji Rynku Rolnego, samorządów województw oraz podmiotu, który będzie wdrażał działania „Transfer wiedzy i działalność informacyjna” oraz „Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i usługi z zakresu zastępstw”

Informacje przekazywane są przez IZ m. in. poprzez następujące formy komunikacji: strony internetowe, szkolenia, warsztaty, seminaria, drukowane materiały informacyjne i promocyjne (np. broszury, ulotki).

4. Działanie: Przekazywanie potencjalnym beneficjentom/ beneficjentom Programu szczegółowych informacji dotyczących warunków i zasad udzielania pomocy.

Celem działania jest upowszechnienie wiedzy aktualnej, sprawdzonej i szczegółowej dotyczącej Programu dotyczącej zasad wdrażania, praktycznej wiedzy i umiejętności o sposobie przygotowywania wniosków o przyznanie pomocy, biznesplanów, zobowiązań wynikających z umów i sankcji związanych z ich niezrealizowaniem oraz informacji w zakresie przygotowania wniosków o płatność. Realizowane w ramach przedmiotowego działania przedsięwzięcia zapewnią odpowiedni poziom wiedzy szczegółowej.

Działanie realizowane jest przez IZ w zakresie informowania podmiotów, do których delegowano zadania oraz przez te podmioty w zakresie potencjalnych beneficjentów, beneficjentów i instytucji zaangażowanych pośrednio we wdrażanie Programu

Informacje przekazywane są m. in. poprzez następujące formy komunikacji: strony internetowe, punkty informacyjne, szkolenia, spotkania, warsztaty, seminaria, drukowane materiały informacyjne i promocyjne (np. broszury, ulotki).

5. Działanie: Informowanie o rezultatach Programu oraz o wkładzie Wspólnoty w realizację Programu (nie dotyczy podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii).

Celem działania jest zapewnienie odpowiedniej i bezpośredniej informacji na temat realizacji Programu, osiągniętych rezultatów, a także o zakresie udzielanej pomocy przez Unię Europejską w ramach Programu.

W ramach tego działania podmioty, do których delegowano zadania realizują przedsięwzięcia upowszechniające rzetelną i aktualną wiedzę o realizacji Programu, w tym m.in. prezentowanie rzeczywistych efektów/zmian na obszarach wiejskich i w rolnictwie, które zaszły w wyniku realizacji operacji w ramach poszczególnych instrumentów wsparcia PROW 2014-2020.

Działanie skierowane jest do ogółu społeczeństwa, potencjalnych beneficjentów, beneficjentów, instytucji zaangażowanych pośrednio we wdrażanie Programu oraz przedstawicieli mediów.

Informacje przekazywane są m. in. poprzez następujące formy komunikacji: strony internetowe, media społecznościowe, spotkania, konferencje, drukowane materiały informacyjne i promocyjne (np. broszury, ulotki), kampanie informacyjne w mediach (telewizja, radio, prasa), materiały promocyjne, targi, wystawy, imprezy o charakterze rolniczym, kampanie informacyjne w mediach (telewizja, radio, prasa), audycje/programy edukacyjne emitowane w telewizji, radio, działania edukacyjne w mediach (np. audycje).

6. Działanie: zapewnienie informacji pracownikom punktów informacyjnych PROW 2014-2020, PIFE oraz podmiotom doradczym i LGD.

Celem działania jest dostarczenie pewnych, aktualnych i sprawdzonych informacji oraz podnoszenie wiedzy i praktycznych umiejętności w zakresie przygotowywania projektów i wniosków w ramach poszczególnych działań PROW 2014-2020, w szczególności w zakresie praktycznej wiedzy i umiejętności w przygotowywaniu wniosków i biznesplanów.

Działanie realizowane przez IZ oraz podmioty, do których delegowano zadania. Grupą docelową dla IZ są doradcy, pracownicy punktów informacyjnych PROW 2014-2020 oraz PIFE, natomiast podmioty kierują swoje działania do doradców oraz LGD.

Informacje przekazywane są m. in. poprzez następujące formy komunikacji: strony internetowe, szkolenia, seminaria, warsztaty, drukowane materiały informacyjne i promocyjne (np. broszury, ulotki).

7. Zapewnienie odpowiedniej wizualizacji Programu.

Celem działania jest zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat realizacji Programu i wkładu Wspólnoty oraz rozpowszechnienie wizualnej marki Programu.

Działanie realizowane jest przez IZ i podmioty zaangażowane w realizację działań informacyjno-promocyjnych. Skierowane jest do ogółu społeczeństwa, beneficjentów

i potencjalnych beneficjentów, instytucji zaangażowanych pośrednio i bezpośrednio we wdrażanie Programu oraz przedstawicieli mediów.

Informacje przekazywane są m. in. poprzez następujące formy komunikacji: strony internetowe, spotkania, konferencje, drukowane materiały informacyjne i promocyjne (np. broszury, ulotki), kampanie informacyjne w mediach (telewizja, radio, prasa), materiały promocyjne, targi, wystawy, imprezy o charakterze rolniczym.

8. Działanie: Zapewnienie informacji o nowym okresie programowania 2021-2027.

Celem działania jest zapewnienie odpowiedniej informacji o nowym okresie programowania. Działanie realizowane przez IZ skierowane jest do ogółu społeczeństwa, potencjalnych beneficjentów, beneficjentów, instytucji zaangażowanych pośrednio i bezpośrednio we wdrażanie Programu oraz przedstawicieli mediów.

W ramach działania prowadzone będą w szczególności konsultacje społeczne programu na lata 2021-2027, organizowane będą konferencje, spotkania informacyjne, prace grup roboczych oraz interaktywne konsultacje on-line.

9. Działanie: Kompleksowy projekt promocji PROW 2014-2020

Celem działania jest opracowanie kompleksowego projektu promocji PROW 2014-2020, uwzględniającego różne aspekty rozwoju wsi (w tym nierolnicze) i rolnictwa w odniesieniu do poszczególnych instrumentów wsparcia realizowanych w ramach Programu wraz z systemem pomiaru efektów (narzędziami oceny). Działanie wiąże się z dwoma celami szczegółowymi Strategii, tj.:

- zmianą w świadomości mieszkańców kraju funkcjonowania PROW jako Programu głównie lub wyłącznie wspierającego rolników/rolnictwo,
- poszerzeniem grupy zainteresowanych PROW, dotarciem z przekazem do grup nastawionych niechętnie lub krytycznie do FE (w tym PROW), przełamaniem negatywnych stereotypów dotyczących życia na obszarach wiejskich

Działanie realizowane jest przez IZ we współpracy z podmiotami zaangażowanymi w realizację działań informacyjno-promocyjnych.

Działanie skierowane jest do ogółu społeczeństwa.

Projekt promocji opracowywany zostanie do końca 2017 r. i uwzględni specyfikę różnych regionów kraju i grupy docelowej. Przygotowanie poprzedzi analiza odpowiednich możliwości do zastosowania narzędzi komunikacji.

7.5. KATEGORIE GRUP DOCELOWYCH

IZ i każdy z podmiotów zaangażowanych w realizację planu komunikacyjnego definiuje odbiorców swoich działań, czyli komu planuje przekazywać informacje, biorąc pod uwagę cel jakemu służy przekazywana informacja.

Do odbiorców informacji, zgodnie z definicjami określonymi w Strategii należą:

- ogół społeczeństwa,
- potencjalni beneficjenci,
- beneficjenci,
- instytucje zaangażowane bezpośrednio we wdrażanie Programu – podmioty zaangażowane w realizację Strategii,
- instytucje zaangażowane pośrednio we wdrażanie Programu:
  - podmioty zaangażowane we wspieranie równości kobiet i mężczyzn,
  - organizacje pozarządowe (w tym organizacje zajmujące się kwestiami środowiska naturalnego),
  - odbiorcy pośredni (np. przedstawiciele urzędów gmin, izb rolniczych, ośrodków doradztwa rolniczego, firm doradczych pomagających beneficjentom przygotowywać dokumenty aplikacyjne i/lub rozliczeniowe oraz odbiorcy instytucjonalni/zorganizowani),
  - organizacje skupiające lokalnych liderów (sołtysi, radni, koła gospodyń wiejskich),
  - instytucje, organizacje oraz stowarzyszenia, których działalność związana jest bezpośrednio lub pośrednio z sektorem rolnym i obszarami wiejskimi,
  - organizacje zawodowe,
  - partnerzy gospodarczy i społeczni,
  - doradcy wspierający potencjalnych beneficjentów oraz beneficjentów PROW.
- media.

7.6. KRYTERIA I SPOSÓB OCENY OPERACJI W RAMACH PLANU KOMUNIKACYJNEGO

Plan komunikacyjny IZ i każdego z podmiotów, którym delegowano zadania tj. wszystkie operacje z danego podmiotu zgłoszone na jednym formularzu (wniosek). W ramach planu każda operacja, przechodzi ocenę: formalną, zgodności z celami KSOW, priorytetami PROW 2014-2020 oraz Strategią komunikacji PROW 2014-2020 oraz merytoryczno-finansową.

Operacje do planów komunikacyjnych są zgłaszane w drodze naborów zamkniętych, ogłaszanych przez Jednostkę centralną jednorazowo do stworzenia danego dwuletniego planu operacyjnego.

Przygotowując operacje IZ i podmioty do których delegowano zadania opierają się na Strategii komunikacji PROW 2014-2020 oraz stosują się Wytycznych dotyczących zawartości i zasad realizacji Planu Komunikacyjnego PROW 2014-2020 oraz nadzoru na jego realizacją (zgodność z wytycznymi nie dotyczy planu operacyjnego 2014-2015).

W dwuletnich planach operacyjnych ujęte są operacje, które:

- przeszły ocenę formalną, zgodności z celami KSOW, priorytetami PROW 2014-2020 oraz Strategią Komunikacji PROW 2014-2020 i merytoryczno-finansową,
- mieszczą się w limicie środków przyznanych danej jednostce w ramach działania Plan komunikacyjny PROW 2014-2020.

Po otrzymaniu wniosków Jednostka centralna, a następnie BPT we współpracy z departamentem ROW i PB, dokonuje ich weryfikacji i oceny zgłoszonych operacji. Formularze przesłane przez departamenty MRiRW podlegają ocenie formalnej w Jednostce centralnej.

Proces opiniowania formularzy trwa 21 dni od dnia wyznaczonego jako ostateczny dzień przesyłania formularzy.

7.6.1 Ocena formalna formularzy (wniosków)

Ocena formalna dokonywana przez pracownika Jednostki centralnej odpowiada na pytania:

1. Czy podmiot jest uprawniony do zgłoszenia operacji?
2. Czy wniosek został złożony na właściwym formularzu?
3. Czy wniosek został podpisany przez upoważnioną osobę?
4. Czy wniosek został poprawnie wypełniony?

Negatywna odpowiedź na pytanie 1 skutkuje odrzuceniem wniosku i nie jest on przekazywany do dalszej oceny.

Negatywna odpowiedź na pozostałe pytania skutkuje skierowaniem wezwania do uzupełnienia wniosku w nieprzekraczalnym 3 dniowym terminie od dnia otrzymania informacji o konieczności uzupełnień/korekt.

Pozytywnie ocenione formularze przekazywane są formalnie do BPT.

7.6.2. Procedura oceny merytoryczno-finansowej zgłoszonych operacji

Kwalifikowalność operacji określonych we wnioskach potwierdzana jest przez BPT, które weryfikuje m. in. zgodność operacji ze Strategią oraz racjonalność budżetu oraz departamenty merytoryczne MRiRW (ROW i PB) w zakresie właściwego zaplanowania zadań dotyczących informowania i promowania w odniesieniu do stanu wdrażania działań PROW 2014-2020.

Kwalifikowalność operacji określonych we wnioskach departamentów merytorycznych MRiRW potwierdzana jest przez BPT, które weryfikuje m. in. zgodność operacji ze Strategią, Wytycznymi oraz racjonalność budżetu.

Ocena operacji w zakresie zgodności z celami KSOW, priorytetami PROW 2014-2020 i Strategią komunikacji PROW 2014-2020.

Oceny dokonuje wyznaczony pracownik BPT.

Ocena prowadzona jest według punktacji 0,1,2,3 punkty gdzie:

- 0 punktów – brak zgodności/realizacji/uzasadnienia/ nieodpowiednia grupa docelowa.
- 1 punkt – zgodność/realizacja w nieznacznym stopniu/ znikome uzasadnienie/ częściowo odpowiednia grupa docelowa.
- 2 punkty – zgodność/realizacja w znacznym stopniu/ niewyczerpujące uzasadnienie/ częściowo optymalna grupa docelowa

- 3 punkty – zgodność/realizacja/ wyczerpujące uzasadnienie/ optymalna grupa docelowa.

Ocena obejmuje następujące pytania:

1. Czy cele operacji realizują cele KSOW?
2. Czy cele operacji realizują priorytety PROW?

Zgodność planowanych operacji ze Strategią komunikacji PROW 2014-2020 oraz Wytycznymi, w tym:

1. Zgodność celów zamierzonych do osiągnięcia w ramach operacji z celami głównymi określonymi w Strategii komunikacji PROW 2014-2020,
2. Zgodność celów zamierzonych do osiągnięcia w ramach operacji z co najmniej jednym celem szczegółowym określonym w Strategii komunikacji PROW 2014-2020,
3. Zgodność narzędzi komunikacji z grupą docelową,
4. Zgodność z Wytycznymi.

Negatywna odpowiedź na którekolwiek z pytań/kryteriów, skutkuje odrzuceniem wniosku i nie jest on dalej oceniany.

7.6.3. Ocena merytoryczno-finansowa

Oceny dokonuje wyznaczony pracownik BPT. Ocena merytoryczno – finansowa obejmuje następujące elementy:

I. Ocena budżetu:

1. Czy przewidziane w ramach operacji wydatki są niezbędne do realizacji i osiągnięcia określonych celów?
2. Czy przewidziane wydatki są racjonalne?

II. Uzasadnienie operacji:

1. Czy uzasadniona została potrzeba realizacji operacji?
2. Czy uzasadniona i dopasowana została grupa docelowa operacji?

Maksymalnie operacje w ramach formularza/wniosku mogą otrzymać 30 punktów.

7.6.4 Ocena merytoryczna operacji zgłaszanych przez podmioty w zakresie właściwego zaplanowania działań.

Równolegle z dokonywaną przez BPT oceną operacji w zakresie zgodności z celami KSOW, priorytetami PROW 2014-2020 i Strategią komunikacji PROW 2014-2020 oraz oceną merytoryczno-finansowa, przebiega ocena wniosków pod kątem właściwego zaplanowania działań. BPT pisemnie przesyła formularze do departamentów merytorycznych (ROW i PB). Oceny/ zaopiniowania dokonują pracownicy tych departamentów w zakresie właściwego zaplanowania przez te podmioty zadań dotyczących przekazywania informacji o wdrażanych działaniach PROW 2014-2020 (grupy docelowe, rodzaj i tematyka działań, termin realizacji).

Ewentualne uwagi przekazywane są przez departament ROW i PB pisemnie do BPT, które opracowuje je i przygotowuje zbiorczą informację odrębnie dla każdego podmiotu.

BPT uwagi przesyła do podmiotów uwagi drogą elektroniczną (na adres e-mail, z którego przysłany został formularz), z terminem 5 dni na ich uwzględnienie i przesłanie ponownie poprawionego formularza.

Operacje ocenione pozytywnie uwzględniane są w projekcie dwuletniego planu operacyjnego.

W zakresie operacji zgłoszonych przez MRiRW BPT przygotowuje projekt planu operacyjnego MRiRW i przedstawia go do akceptacji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Zaakceptowany plan operacyjny MRiRW jest częścią ogólnego planu operacyjnego. Operacje zgłoszone przez ARiMR i ARR włączane są do ogólnej części planu.

Natomiast w zakresie operacji zgłoszonych przez podmioty Jednostka centralna przygotowuje projekt planu operacyjnego i przesyła go do właściwego podmiotu celem zaopiniowania przez Wojewódzką Grupę Roboczą ds. KSOW w terminie 14 dni od dnia wysłania.

Zaopiniowane pozytywnie „częściowe” plany operacyjne przesyłane są następnie do Jednostki centralnej celem włączenia do ogólnej części planu i przekazania do zaopiniowania Grupie Roboczej ds. KSOW.